

Publicació
de Rosa Sensat

abril 2002

PERSPECTIVA ESCOLAR 264

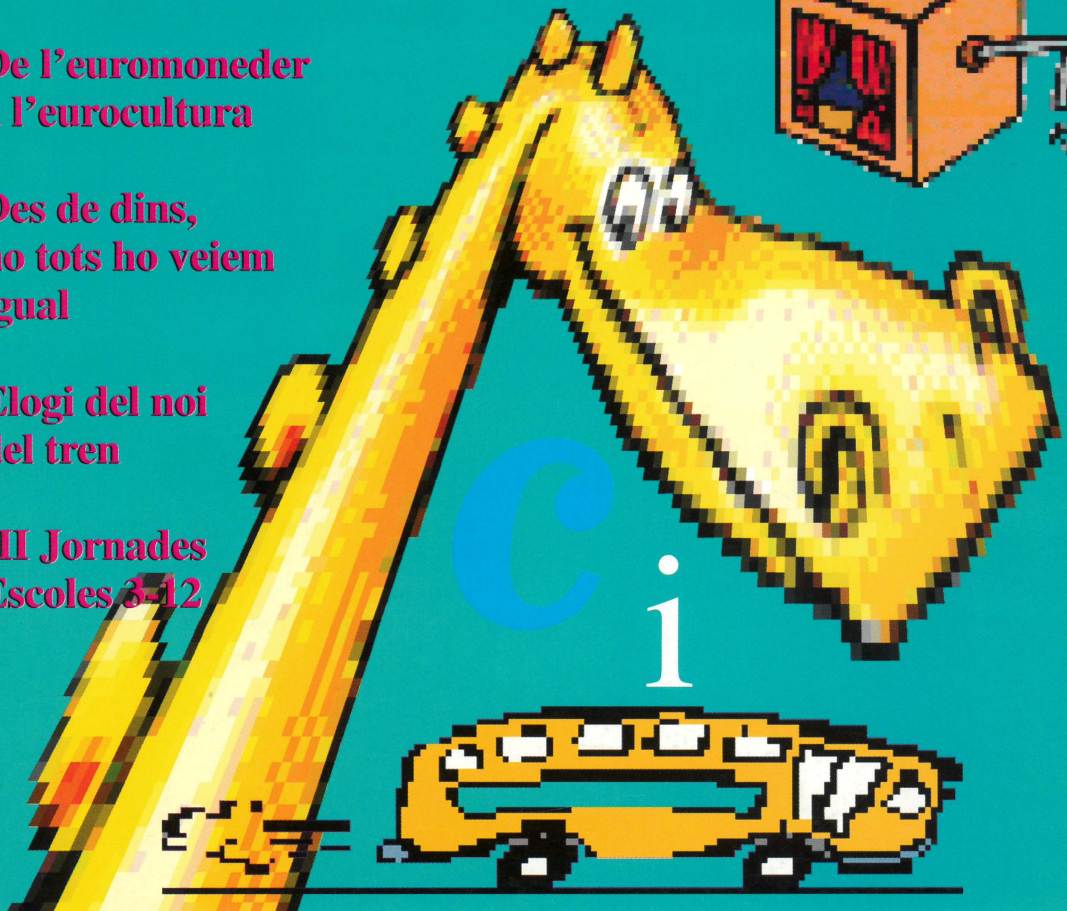
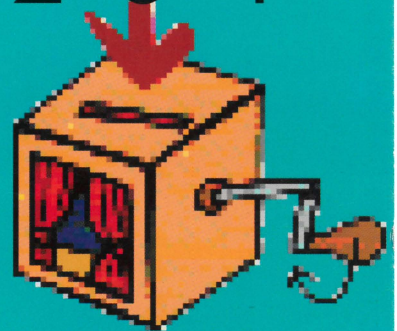
Els contes multimèdia

**De l'euromoneder
a l'eurocultura**

**Des de dins,
no tots ho veiem
igual**

**Elogi del noi
del tren**

**III Jornades
Escoles 3-12**

Abril 2002

P E R S P E C T I V A
E S C O L A R 2 6 4

Edició i Administració:

Associació de Mestres Rosa Sensat.
Av. de les Drassanes, 3 • Tel. 934 817 373
Fax: 933 017 550 • 08001 Barcelona
E-mail: pescolar@rosasensat.org

Consell de Redacció:

Josep Callís, Antoni Domènech,
Dolors Freixenet, Quim Làzaro, Marta Mata,
Elena Noguera, Joan Pagès,
Antoni Poch, Maria Torres

Directora:

Carne Tomàs

Directora adjunta:

Mercè Comas

Secretària de Redacció:

Carne Suaz.

Disseny gràfic:

Vilaseca/Altarriba

Coberta:

Jordi Lascorz

Composició i muntatge:

Núria Hortal, Inge Trowsky

Dibuixos:

Werner Thöni

Fotòlits:

SerGraDi, S. L.

Impressió:

Romanyà-Valls

Subscripcions i distribució llibreries:

Associació de Mestres Rosa Sensat

Dipòsit legal:

B. 2090-1975-ISSN: 0210-2331

Subscripció anual:

Preu soci: 41,60 euros. Preu no soci: 46,25 euros.
P.V.P. 5,15 euros.

Fotos:

Clara Elias

Subscripció a càrrec de:

Editorial:

Una primera lectura de la proposta de la
«Ley de Calidad». 1

Monogràfic:

Els contes multimèdia.

Escriure contes: dels elaborats manualment
als multimèdia.

Àngels Prat 2

Els alumnes opinen: escriure contes a mà
o amb suport informàtic.

Mercè Mateu, Roser Ripoll i Àngels Prat 11

Treballar el conte on-line.

Amparo Vázquez, Pilar Codina 20

i Montse Pons 29

Inveta't un conte. *Sebastià Capella*

La creació de contes amb recursos TIC. 36

Montserrat Sala i Joaquim Fonoll

Com ser creatiu amb l'ordinador.

Sílvia Benaiges, Tona Castell, 49

Andreu Cardo i Anna Torner

Bibliografia complementària. 57

Biblioteca Rosa Sensat

Escola:

Comunicació.

De l'euromoneder a l'eurocultura.

M. Carne Boqué 61

Escola i societat:

Fer de mestre.

Des de dins, no tots ho veiem igual.

M. Dolors Oliver 66

Mirades.

Elogi del noi del tren. *Jaume Cela* 70

Jornades.

III Jornades Escoles 3-12. *Coordinació*

de Centres 3-12 72

Novetats:

Novetats bibliogràfiques. 75

Cartellera. 77

R O S
S E N
S A T

Amb el suport de:

La primera lectura de la proposta de la «Ley de Calidad»

El *Documento de Bases para una Ley de Calidad* sorgeix de la voluntat d'amplis sectors de la dreta espanyola d'esmenar les orientacions i principis de la LOGSE.

En els últims cinc anys, l'aplicació d'aquesta Llei ha estat valorada negativament per alguns sectors professionals, sobretot de secundària, i la dreta ha aprofitat aquesta escletxa per obrir-hi un gros esvoranc: la carregada de les bases pedagògiques i ideològiques que la fonamenten.

Feta la lectura del *Documento de Bases para una Ley de Calidad*, cal posar de manifest l'autèntica naturalesa ideològica que orienta el citat document i fer notar, també, l'absència total de consideracions pedagògiques. L'única consideració explícita a la «calidad» és el rendiment, els resultats, quantitativament parlant.

Cal reconèixer la sinceritat del text legal que es proposa. Les concepcions sobre l'educació queden exposades de manera diàfana: l'educació és un bé de consum, «*artículo de primera necesidad*», diu el text, útil per ser útils en la societat adulta. L'ensenyament, assimilat conceptualment a educació en aquest projecte de llei, té com a objectius bàsics la transmissió de coneixements i la preparació per a l'edat adulta.

Es prefigura un sistema educatiu amb uns objectius plantejats de dalt a baix. Cada nivell d'escolaritat es justifica primordialment en funció de preparar els alumnes per al nivell posterior.

Pel que fa al primer cicle d'educació infantil, «*posibilitar la conciliación de la vida familiar y laboral*», no decantarà l'accent cap als aspectes més assistencials, en detriment dels educatius?

Pel que fa al segon cicle d'educació infantil, centrar-se en «*iniciar a los niños en el aprendizaje de las técnicas de la lectura y escritura, y en el desarrollo de las habilidades del cálculo...*», no es un retorn a l'antic preescolar?

Pel que fa a primària: on es l'educació musical?, on es la plàstica? I a més, en aquesta etapa i segons el document, els aspectes que han de determinar el currículum són els que preparin per a l'ESO. Què hem de dir els mestres d'aquesta etapa, considerada de «trànsit»?

L'educació secundària obligatòria té una clara finalitat de transmissió dels coneixements que permetran als nois i noies incorporar-se als estudis posteriors o a la seva inserció laboral. Perd entitat considerar l'adolescència una etapa amb objectius educatius específics.

Als cursos del segon cicle, és a dir, a 3r i a 4t d'ESO, als alumnes se'ls oferirà un «*sistema de oportunidades*», eufemisme amb què es dona nom a diferents itineraris per tornar a un sistema segregador. La justificació per separar els alumnes segons el nivell és «*la rígida heterogeneidad uniformada a que ha conducido el actual modelo*», el de la LOGSE, s'entén. Així es pretén donar resposta a la diversitat de les aules, diversitat que correspon, entre d'altres moltes causes a les diferents maneres d'aprendre? Què es farà amb l'alumnat que malgrat aquestes mesures selectives i discriminadores no «segueixi»? Quin professorat i amb quins recursos específics s'ocuparà dels que s'orientin cap als itineraris de segona i tercera via?

Ens preocupa de manera especial que ni la formació, ni el desenvolupament professional del professorat no siguin ni esmentats en el text. Ensenyar és difícil i educar avui, molt més. Com es pensa incidir en el reconeixement social de la tasca dels mestres i professors, tan directament lligada a l'autèntica millora de la qualitat? Ni tan sols una declaració d'intencions, i molt especialment sense una menció al finançament que comporta una opció real per la vertadera qualitat de l'ensenyament.

Continuaríem amb una llarga llista d'interrogants que el text ens planteja. N'haurem de parlar molt.

L'activitat d'escriure contes a l'escola és ben vigent, però els contes que s'escriuen són diferents dels de temps enrere sobretot per la irrupció de les noves tecnologies a l'aula. Tot canvi porta il·lusió, però també inquietud. Ens preguntem fins a quin punt les ajudes informàtiques que ara tenim a l'abast afavoreixen o entorpeixen l'activitat literària de les noies i els nois i, per tant, qüestionem la seva incorporació a l'aula. Aquest article fa una reflexió de les principals modificacions dels contes produïts informàticament.

Escriure contes: dels elaborats manualment als multimèdia

**Àngels Prat
Pla**

Dep. de Didàctica
de la Llengua, la Li-
teratura i les Cièn-
cies Socials de la
UAB

L'expressió escrita a l'escola del nostre país ha tingut alts i baixos ben remarcables: èpoques brillants, prometedores, que van donar pas –per causes alienes del tot a la mateixa escola– a d'altres d'una gran mediocritat.

Si repassem, ni que sigui per sobre, els darrers quaranta o cinquanta anys, constatem que, durant un llarg període, els escolars només disposàvem d'una eina tan fantàstica com un llapis per escriure i una goma per esborrar tot allò que no ens acabava de fer el pes. Unes eines que donaven tota la llibertat del món, que no predeterminaven en cap sentit. Però, què escrivíem? Els nostres textos eren creatius? Categòricament, no. El resultat no es pot dir que fos brillant. De conte, em sembla que no en vaig escriure mai cap. Els nostres mestres només ens havien ensenyat a abocar allò que ells mateixos ens havien introduït a cullerades, tant si vols com si no vols. Ni quan ens tocava la redacció de la neu, el dia que justament ens llevàvem amb una capa blanca, érem capaços d'explicar-ho amb les nostres paraules, sinó que manllevàvem metàfores que algú havia creat i que nosaltres havíem après. El llapis tot sol no és pas creatiu, doncs.

A finals dels seixanta, algunes escoles del nostre país van comen-

çar a aplicar les propostes de Célestin Freinet a les aules, i això va ser un gran avenç. Finalment es trobava el sentit de l'escriptura. No caldria practicar més escriure-per-escriure, escriure-per-aprendre-d'escriure, sinó que s'escriuria per comunicar-se, expressar-se, aprendre, compartir... Es podia ben dir que s'havia entrat en una altra era perquè l'escriptura ja era funcional. A més, incorporava un element nou, potent, que se sumava al llapis: *la impremta*. Els textos escolars no reposarien per sempre a les carpetes, sinó que, un cop acabats i reproduïts, es podien compartir, intercanviar amb escolars d'altres contrades. Però, sempre hi ha un *però*, no tothom va captar l'essència de la proposta i alguns mestres, per dir-ho metafòricament, del rave, només en van agafar les fulles. Així que, de tota la riquesa de les propostes Freinet, a algunes escoles, només en va quedar un tipus de text lliure, aquell que consistia a explicar el que havien fet el cap de setmana, i que començaven per «Ahir vaig anar...». Freinet és i serà vàlid avui i en el futur si som capaços de captar-ne la globalitat i sabem adaptar la proposta a les situacions noves que es van presentant (per exemple a les TIC).

La dècada de 1970 va aparèixer una figura absolutament clau per renovar l'expressió escrita dels escolars, Gianni Rodari. Ens havia de salvar de la mediocritat de bona part dels textos que s'escriuien fins aleshores. Les propostes que trobàvem al llibre *La gramàtica de la fantasia* anaven com l'anell al dit per animar a escriure nois i noies. Ara sí que serem creatius! Els contes eren divertits, els escolars trobaven gust en l'escriptura. Tornem, però, al rave i a les fulles. Hi ha qui es llegeix només la part de propostes del llibre *Gramàtica de la fantasia* i altres que es llegeixen i posen a la pràctica la filosofia que va moure Rodari a fer aquest llibre. Els primers, una vegada esgotades les propostes «Què passaria si...?», o les de canviar rols dels personatges dels contes populars, tornen a la rutina de sempre. Rodari entenia que el seu llibre no era de cap manera una col·lecció de receptes, sinó una proposta que, junt amb moltes altres, havia d'enriquir l'entorn on vivien nens i nenes. Creativitat—deia ell mateix—és sinònim de pensament divergent, amb capacitat de trencar contínuament els esquemes de l'experiència.

Amb Freinet, amb Rodari, hem estat creatius? Doncs sí o no, segons la interpretació i l'aplicació que cadascú fa de les propostes.

4 Els contes multimèdia

I si fem un salt en el temps, ens trobarem instal·lats en plena era cibernetica. A les escoles, hi floreixen els ordinadors i s'inicia una activitat frenètica per saber què hi hem de fer per treure'n un bon rendiment. Ara bé, hi ha una pregunta que plana sobre l'ambient, referida a la bondat de les noves eines: afavorirem o entorpirem l'aprenentatge de l'escriptura treballant amb ordinador?

Explicar i escriure contes a l'escola ahir, avui i sempre

Explicar, narrar és una activitat ben natural a petits i grans, que forma part de la mateixa vida. Les narracions ens arriben a través del grup social al qual pertanyem, en forma de mites, tradicions, llegendes, fets de la vida quotidiana, amb diferents formats: contes, cinema, dibuix animat, còmic, revistes, converses informals, televisió...

Aquest embolcall cultural narratiu que troba l'infant ja des de ben petit en el seu entorn el fa especialment sensible no sols per interessar-se per escoltar narracions i comprendre-les, sinó també per convertir-se ell mateix, sense massa dificultat, en narrador. Bruner ha observat que el primer símptoma de l'infant per captar l'esquema narratiu és l'interès que mostra per les persones i les seves accions. Fins i tot creu que l'impuls per construir narracions i obtenir esquemes que li permetin estructurar la seva experiència determina la prioritat amb què els infants dominen les formes gramaticals. Sobretot per la necessitat d'ordenar els fets en el temps i les relacions de causalitat.

Escoltar, explicar o escriure contes s'ha fet i es farà. Cada època té, però, una manera de pensar-los, d'escriure'ls, de transmetre'ls a partir de fer ús de les eines de què es disposa en aquell moment. Ara tenim les de sempre i unes altres de més potents que ens obren unes possibilitats que tot just comencem a descobrir i de les quals encara no coneixem l'abast.

L'elaboració de contes amb ordinador

Quan es parla d'escriure contes amb ordinador, es fa referència a una gran varietat de possibilitats que va des de fer-lo servir com una

Foto: Clara Elias.

simple màquina d'escriure fins a usos molt més complexos utilitzant programes específics (Storybook Weaver, el Príncep Felç, Amazing, Claris for Kids, KidPix), reproduint imatges amb escàners que seran la base d'un conte, connectant càmeres de video per extreure'n seqüències, captant imatges via internet, incorporant-hi so... També canvia la complexitat i el resultat si cadascú escriu el seu text que si es fa amb la participació d'altres grups connectats via Internet.¹

Potser el canvi més destacable en l'elaboració de narracions és el fet que es passa d'un predomini del text a les tècniques multimèdia. En el conte-text, l'autor ho ha de preveure tot i ho ha d'escriure: qui i com són els protagonistes, els diàlegs que s'hi produeixen, els gestos i els moviments, el to de veu, els escenaris on se situa l'acció. Amb els nous suports de què disposem, es poden fer contes multimèdia, amb imatges,

1. En aquest mateix monogràfic, hi trobareu exemples de tot tipus de possibilitats.

6 Els contes multimèdia

sons i moviment incorporats, més a prop d'una pel·lícula de dibuixos animats que d'un text clàssic. Per tant, no s'ha d'escriure tot perquè una bona part del que hi passa es veu i se sent. En certa manera, els autors actuen com si fossin directores de cinema que tenen a la seva disposició escenaris i actors que han d'actuar al servei del seu guió. Els escenaris i personatges que ofereixen aquests programes estimulen —o poden estimular— la imaginació de les noies i els nois i els condueixen a resultats diferents perquè, en certa manera, són el fruit no sols d'una persona, sinó d'un equip format pels autors del programa i l'autor o autora de la narració.

Aquestes tècniques multimèdia ens posen a l'abast una modalitat d'explicar històries i una actitud per part de l'autor que s'adiu molt més als estímuls i entorns en què es mouen les noves generacions. Pensem en publicitat, dibuix animat, videojocs, cine...

Un altre recurs que canvia la manera de pensar i escriure un conte és l'ús de l'hipertext, o la possibilitat de crear enllaços dintre d'aquest o amb altres documents. És un sistema que transforma l'estructura lineal dels contes en estructures en forma d'arbre o de xarxa. En lloc d'un argument que comença i acaba, en els contes fets amb hipertext hi ha múltiples temps narratius que funcionen de manera simultània. El noi o la noia que escriu una història s'ha d'imaginar moltes situacions possibles per als personatges per tal que el lector pugui triar i seguir camins personalitzats.

Hi ha un precedent d'aquesta modalitat, allò que anomenaven «contes a la carta», en què cada lector podia triar el final que més li agradava o bé que responia a les expectatives personals. Això sí, aquests darrers, amb mitjans molt més modestos.

Hi guanyem o hi perdem escrivint contes amb ordinador?

Segurament no és una bona pregunta. Podríem dir el que ja deien els nostres rebesavis «Al temps se li ha de donar el que passa», i fer ús de l'ordinador, avui, toca. Potser perdrem valors del text tal com l'hem conegut, però no serviria de gaire lamentar-nos de tantes i tantes coses que han format part de la nostra quotidianitat i que ja no hi són, malgrat

la consideració que tenien en el seu moment, per exemple, escriure amb una ploma que s'ha d'anar sucant a un tinter i eixugar la tinta amb paper assecant, el paper de fer còpies, les impressores de gelatina, etc., etc., per citar només alguns anacronismes que ara ens fan somriure.

També ens podríem preguntar si les produccions escrites dels alumnes milloren. Els contes que produeixen amb ordinador són més savis? Més originals? Més creatius? Més imaginatius? Més ben construïts? Més atractius? Més ben il·lustrats? Més complets? Com és de suposar, el resultat dels treballs, es faci com es faci, depèn de com s'ha plantejat la tasca, de l'objectiu que se li assigna, de la funcionalitat, de la qualitat del treball personal, dels aprenentatges que ha fet l'alumne anteriorment, de la manera de treballar de l'escola, de si és el fruit d'un treball individual o de grup i de tants i tants factors més. Com sempre.

Les potencialitats de l'ordinador en les tasques d'escriptura

Per molt escèptics que siguem amb l'ús escolar de l'ordinador, el que no podem negar és la seva potencialitat. És per això que cal

intentar treure'n tot el partit possible de manera que les activitats que s'hi facin, com també els resultats que se n'obtinguin, siguin diferents, aprofitant al màxim els recursos que ens ofereix.

Salomon entén que un bon ús de l'ordinador ens porta a fer tasques més intel·ligents perquè se suma la potencialitat de la persona a la de l'instrument, i és evident que un ordinador és molt més potent que un llapis o una màquina d'escriure. En un treball escrit elaborat manualment, es fa atenció a la idea que es vol expressar, al format, a la lletra, a l'ortografia... En un ordinador, la major part d'aquestes operacions es resolen automàticament i, per tant, es pot focalitzar l'atenció en el contingut i en el maneig de l'ordinador.

Si parlem d'elaboració de contes, els canvis també són importants. Per començar, els programes ja solen facilitar-nos arguments, a través de les imatges i d'altres orientacions. Això és un estímul per a l'alumne perquè disposa d'un imaginari amplíssim al seu servei. L'autora o l'autor tria per anar elaborant la trama de la seva història. Segons els recursos de què disposa el programa i de les seves habilitats informàtiques, el conte pren un rumb o un altre. Demana, doncs, unes altres potencialitats. És possible que molts alumnes, emportats per la fascinació del mitjà, facin més atenció a les habilitats tècniques que a les lingüístiques, de manera que les produccions finals siguin més filigranes informàtiques que treballs d'interès literari.

La por que les activitats fetes amb ordinador demanin poc esforç a l'alumne i, per tant, tinguin poc valor de cara al desenvolupament d'habilitats d'aprenentatge ha portat alguns autors a plantejar la naturalesa de les tasques informatitzades perquè es puguin considerar eficaces. El mateix Salomon, citat abans, alerta sobre determinats usos informàtics. Diu que l'aprenentatge es pot produir per dos camins: *via baixa*, que, tal com exposa ell mateix, és «Una pràctica insistent d'una activitat en diferents situacions que condueix a un domini gairebé autòmat (i, per tant, poc compromès mentalment) dels elements cognitius, habilitats o conductes adquirides». Es tractaria, doncs, de pràctiques mecàniques que es duen a terme amb poc o gens d'esforç, per exemple, elaborar arguments de contes, mecanitzar estructures gramaticals o regles ortogràfiques.

Contraposada a aquesta via, i seguint el mateix autor, hi trobaríem

el que en diu *via alta*, que defineix com «l'ús de les operacions mentals no d'una manera automàtica, sinó metacognitivament, guiades, deliberades i enfocades cap a la realització d'una tasca». En aquest cas, l'usuari no es deixa guiar per camins fàcils, sinó que busca i combina recursos i programes, o n'elabora pel seu compte, per aconseguir la tasca que s'havia proposat.

Altres autors distingeixen entre programes en què només en pots ser usuari i aquells en què et converteixes en productor. Dintre del primer bloc, hi trobaríem contes dels que s'anomenen interactius, amb un argument molt ben definit, amb poca o gens de capacitat per incidir-hi perquè la interacció consisteix només a posar en moviment alguns elements del conte. En el segon bloc, podríem incloure-hi tasques molt més complexes que anirien des de fer un mateix un programa per elaborar contes, fins a treure màxim partit de programes existents, per exemple fer servir el KidPix o l'Story book per elaborar còmics i contes. Unes tasques que demanen capacitat per resoldre problemes i conflictes, i per aplicar coneixements adquirits en altres situacions.

Cap on van els contes?

Des d'una òptica optimista, diria que anem en bona direcció. A les escoles, s'escriuran o es produiran contes com sempre, amb valors afegits, tant pel procés d'elaboració com pels recursos utilitzats, com pels resultats obtinguts. Amb un plus afegit per l'augment de la motivació per part dels alumnes i per la realització de nous aprenentatges. Ens cal, això sí, un replantejament de la pràctica de manera que es puguin adequar les tasques a la mentalitat i les eines actuals, aprofitant tot el que es consideri valuós del passat, però sense ancoratges. No fos cas que ens passés allò que Papert tem en referència a la introducció de les tecnologies de la informació i la comunicació a l'escola: que siguin els mateixos mestres els principals obstacles de transformació.

Quin futur tenen els contes fets de la manera tradicional? La resposta no la sabem, però segurament serà un valor en alça. Un treball d'artesania que potser es farà constar fins i tot amb una etiqueta que dirà «fet amb llapis, paper com el d'abans i pintat amb llapis de colors», de la mateixa manera que una etiqueta semblant acompanya produc-

tes de gran qualitat com teixits, mocadors, calçats, etc., elaborats manualment i, per això, d'un valor especial.

Bibliografia

BRUNER, J. *Actos de significado. Más allá de la revolución cognitiva*. Madrid: Alianza, 1990. (Psicología menor)

PAPER, S. *La máquina de los niños. Replantearse la educación en la era de los ordenadores*. Barcelona: Paidós contextos, 1995.

SALOMON, S. «Las diversas influencias de la tecnología en el desarrollo de la mente», dins: *Infancia y aprendizaje*, núm. 143-159, 1992.

En aquest article es recull la conversa que va tenir la classe de cinquè de l'escola Nostra llar de Sabadell, els alumnes de la qual, al llarg de la seva escolaritat, han escrit i escriuen contes i històries. Parlen dels avantatges, dificultats i preferències que troben en crear històries segons diferents procediments com escriure a mà, amb ordinador, completar contes per Internet, crear i manipular il·lustracions...

Els alumnes opinen: escriure contes a mà o amb suport informàtic

La classe de cinquè de l'escola Nostra Llar de Sabadell fa una sessió una mica especial, sobretot perquè hi tenen unes persones que fan d'espectadores i perquè saben que les seves opinions traspassaran les parets de l'aula. El debat anirà a l'entorn de les diferents maneres que fan servir per escriure contes. Els va més bé de fer-los a mà? L'ordinador els facilita aquesta tasca? Quins avantatges troben entre una manera i altra d'escriure històries?

El grup ja sabia que farien aquesta sessió i hi estava ben disposat, tots i totes tenien les idees a la punta de la llengua, a punt de sortir. Estaven ben concentrats en el desenvolupament de la conversa, pendents del que deien els altres per fer la seva intervenció, de manera que gairebé feia estrany veure un grup de vint-i-cinc nenes i nens tan atents a les intervencions i buscant en algun racó de la seva ment la manera de completar o seguir els raonaments del grup. Les preguntes de l'estil de «*Per què ho dius, això? Ho pots explicar d'una altra manera? Per què et sembla que et passa? I et va millor o et va pitjor?*» ajudaven a acabar de fer explícites les aportacions de cadascú.

Mercè Mateu

Roser Ripoll

Mestres del CEIP
Nostra Llar de Sa-
badell

Àngels Prat

Experiències d'aquest grup com a productors de contes

Al llarg de l'escolaritat, aquests alumnes han escrit i escriuen gran quantitat de contes i d'històries. Molts dels avenços que fan individualment els fan a partir dels diversos procediments que s'utilitzen i que ajuden a tots. Treballen de diverses maneres, però amb una base comuna en totes les produccions: pensar o tenir clara la idea inicial (si algú no està inspirat la mestra o els companys poden donar idees); fer un petit guió (encara que sigui mentalment) del que volen explicar; escriure un primer esborrany i, a partir d'aquest, i amb la col·laboració d'un altre company o companya fer una primera revisió; assajar la lectura en veu alta; passar-lo en net; donar-lo a conèixer als companys o a d'altres...

Depenent de la finalitat comunicativa del text es pot escollir un dels esborranys inicials per treballar-lo conjuntament i ampliar-lo i arrodonir-lo. Aquests passos ja els fan gairebé de manera espontània, perquè s'han adonat que treballant d'aquesta manera milloren moltíssim les seves produccions i veuen la necessitat de fer-ho bé (cadascú segons les seves possibilitats), ja que els seus escrits no van dedicats a la mestra, sinó que els destinataris poden ser altres persones externes a la classe.

A part de les produccions pròpies i individuals, els agrada de participar en contes i propostes que ofereix el PIE, l'Ajuntament de Sabadell i d'altres perquè hi veuen la utilitat. Els agrada de fer la presentació a través d'Internet i, molt especialment, d'anar-los a llegir o representar a d'altres nens i nenes de l'escola.

Una de les maneres d'escriure o d'acabar un conte és fer-lo o passar-lo a l'ordinador. Val a dir que a l'escola es treballa regularment amb ordinadors i que aquests serveixen com a eina complementària al treball de la classe. Per tot això, les nenes i els nens poden decidir com faran o acabaran el seu treball, perquè dominen força uns quants programes (Word, Storybook, KidPix, PowerPoint...) i saben anar dels uns als altres per millorar-ne les prestacions i, realment, surten treballs ben interessants.

Foto: Clara Elias.

El grup de cinquè opina sobre la manera de fer els contes

Què volíem aconseguir amb aquesta conversa? Segurament res més que captar l'estat de la qüestió dels incipients usuaris informàtics, conèixer la seva opinió, saber quins inconvenients i avantatges troben en l'escriptura mecànica, què valoren dels diferents tipus d'escriptura, quines eines fan servir habitualment. Escoltar les opinions de les noies i els nois ens evita interpretacions que no sempre s'ajusten a la realitat.

Comencem la conversa parlant dels contes que escriuen, si ho fan sols o en grup, dels que han escrit durant el curs i de la valoració de la feina. En un moment determinat, se'ls comença a preguntar si ho fan a mà o amb ordinador i per què.

A mà o amb ordinador?

Quan escriuen en llibertat, quan poden triar l'instrument, uns ho fan

a mà i d'altres amb ordinador. Per a la majoria, la via més habitual per escriure contes a l'escola passa per fer-ne un esborrany a mà i després escriure'ls en un processador de textos.

*El penso, l'escric a mà i després l'amplio a l'ordinador.
A mà, després el passo a l'ordinador.*

El grup que comparteix aquesta opinió és força nombrós. Tot i que començar a mà podria semblar incongruent des de l'òptica d'un usuari experimentat, tenen raons per fer-ho així:

Amb ordinador vaig lent, perquè he de mirar on són les lletres i em costa més.

M'agrada escriure a mà perquè és més ràpid. Els que saben escriure amb ordinador van molt ràpids, perquè no miren (es refereix al teclat).

Aquest desconeixement del teclat els causa molts problemes a l'hora d'escriure textos llargs. Quan escriuen a mà, dominen les unitats que componen el text. Imaginem-nos que escriuen «Vam quedar que ens trobaríem a la plaça». Cada una d'aquestes unitats la tenen mecanitzada, apresada, no l'han de pensar quan escriuen a mà, perquè fins i tot tenen el gest mecanitzat; en canvi, amb ordinador, l'han de descompondre en lletres, i cada lletra l'han de buscar al teclat. Es fa evident que un nou aprenentatge escolar haurà de ser la mecanografia. Ells en són ben conscients. Aquest procés de començar per un esborrany a mà també és determinat pel fet de tenir els ordinadors concentrats en una aula, amb uns horaris d'ús per a cada curs de l'escola.

A la conversa, hi van apareixent totes les dificultats derivades sobretot del poc domini en l'ús del teclat. També van trobant solucions, d'algunes de les quals, com l'aprenentatge de mecanografia, s'encarrega la mateixa escola.

Practico a buscar lletres per escriure més ràpid.

Em costava molt trobar les lletres. Ara escric més ràpid i m'agrada molt.

L'ordinador no és tan ràpid com una persona (una opinió molt subjectiva que indica poc coneixement de l'instrument).

*Si saps escriure amb ordinador, vas molt ràpid.
 A mà, perquè vaig molt ràpid, però ara vaig a mecanografia
 i vaig una mica més ràpid.*

Una nena molt assenyada –segurament a partir d'opinions d'adults– expressa inquietud sobre el procés de deteriorament que pot sofrir la lletra manuscrita (i és molt probable que tingui raó):

*Si escrius molt amb ordinador, ja no et sortirà bé la lletra.
 Serà més lletja.*

El que és evident és que tots fan servir l'ordinador a l'escola i qui més qui menys el fa servir a casa a estones perdudes i, en aquest cas, escriuen directament a l'ordinador. És una eina que ja forma part de la seva vida quotidiana.

Aquests nens i nenes segueixen un procés semblant a molts escriptors en fase d'adequació a l'instrument: escriuen a mà i ho passen a l'ordinador. Una tendència que anirà canviant per treure màxim rendiment de les seves potencialitats. De vegades, som els mateixos adults –formats en la cultura del llapis i el paper– els qui confiem poc en la capacitat d'adaptació als nous instruments.

Millor a mà que amb l'ordinador?

Hi ha un acord unànime que l'ordinador és millor. Les raons que donen no difereixen massa de les que mouen els adults a fer-ne ús. Per començar una frase que defineix la motivació, l'atracció de l'instrument: *És més xulo, més divertit*, i una altra que expressa d'una manera senzilla les capacitats i potencialitats de la informàtica: *Amb l'ordinador es poden fer coses que no es poden fer a mà.*

Totes dues es refereixen sobretot a les possibilitats multimèdia, o sigui la incorporació d'imatges, so i moviment. Després ve tot allò de la facilitat d'esborrar i corregir, del corrector ortogràfic incorporat, dels canvis de lletra que s'hi poden fer, les coses bàsiques que es descobreixen ja des de les primeres provatures.

La manera de valorar els textos presentats en una modalitat o altra comporta, en aquesta classe, opinions contradictòries:

*A mà queda més bé.
Amb ordinador queda més bonic i més net.
De les dues maneres queda bé, però a mà és més personal.
A mà, t'hi has matat més.*

Aquesta última idea va sortir del fons de l'ànima d'una nena. És evident que, si vols que el resultat d'un text escrit a mà tingui una qualitat similar a la d'un altre fet amb ordinador, hi has de posar molt més d'esforç, *t'hi has de matar*.

L'explicació del perquè no hi ha acord en una qüestió tan simple com aquesta rau probablement en l'habilitat de l'usuari. Per exemple, una nena trobava que el canvi de tipus de lletra era pesat perquè implicava molts passos:

*Un inconvenient amb ordinador és que si escrius alguna exclamació, has d'anar a modificar la lletra i després tornar-hi per deixar-la com abans. A mà ho fas més ràpid.
Si vols escriure massa ràpid i toques massa una tecla et surten AAAAAA...*

Des de l'òptica dels que fan aquestes intervencions, tenen raó, aquestes coses no passen quan s'escriu a mà. És evident, però, que aquests problemes es resolen amb una mica de pràctica.

Què ens aporta l'ordinador en l'elaboració de contes?

Aquí sí que no hi ha cap mena de discussió: l'ordinador és molt millor, té molts recursos que donen suport als escriptors. Van sorgint idees que giren a l'entorn de tres eixos, els quals comentarem a partir d'agrupar i resumir les seves aportacions:

- a) Si es té ordinador, tens accés a imatges que milloren els contes:
*Quan no em ve inspiració, vaig a Internet, prenc fotos i així agafo idees.
Trio els dibuixos que m'agraden i després penso la història.
Pots imaginar coses diferents.*

Foto: Clara Elias.

b) Es poden fer contes o enviar missatges sense text:

- Quan faig un conte o còmic, busco imatges i el faig sense lletres.
- Em poso en una web que hi ha un programa per fer còmics.
- Quan vull fer una broma, envio una fotografia.

c) Il·lustren els textos:

- Busco dibuixos d'un altre programa i els enganxo en el Word.
- M'agrada fer contes amb ordinador perquè hi puc posar dibuixos.
- Si no m'agraden els dibuixos, els puc modificar.

És evident que valoren l'aportació de les eines informàtiques per elaborar els seus textos. A l'apartat a) es veu clarament que els contes poden millorar, es renoven idees, sobretot si es fa ús de programes de qualitat com alguns dels que es descriuen en altres articles d'aquest mateix monogràfic.

18 Els contes multimèdia

Les intervencions de l'apartat b) denoten que els alumnes han descobert una altra manera de narrar a partir de donar prioritat a la imatge per sobre del text. És simptomàtic que dues de les aportacions que reproduïm corresponguin a un mateix alumne, el qual se sent, probablement, més segur amb imatge que amb text.

Pel que fa a l'apartat c), és evident que dóna unes possibilitats infinites, que només depenen de l'habilitat que tingui cadascú per fer-ne ús i de trobar els programes adequats.

La participació, la comunicació amb l'exterior

De contes participatius, tal com hem dit al començament, n'han fet amb mitjans tradicionals i amb mitjans informàtics, amb bon resultat en tots dos casos. Els agrada completar contes que altres han iniciat, s'han divertit especialment amb els *contes bojós* perquè, tal com ells diuen *Vam fer un conte boig i ens vam morir de riure perquè no hi lligava res. És clar, era un conte boig.* També els agrada preparar un conte perquè els altres el completin. I no cal dir que troben indiscutible l'eficàcia del correu electrònic per comunicar-se amb altres persones:

Quan preguntes alguna cosa a algú, si ho fas a mà, t'has d'esperar molt per tenir resposta, amb l'ordinador és molt ràpid.

Aquesta facilitat de comunicació amb l'exterior obre un camp que tot just comencem a entreveure.

Bons usuaris informàtics

A través d'aquesta conversa, podem deduir que els alumnes tenen una bona base com a usuaris. Per als grans, als quals ens ha costat un bon esforç d'introduir-nos en aquest món i al seu llenguatge, resulta sorprenent la facilitat amb què en parlen: despenen un programa i, per fer-ne un còmic, posen el conte en un web, copien imatges d'Internet i les enganxen en un conte, passen imatges d'un programa a un altre, guarden els documents, entren en un xat, modifiquen imatges, envien

correus, etc. Tot plegat denota que s'han situat en un punt de partida bo com a usuaris informàtics.

És evident que encara som en una etapa que podríem dir-ne experimental, de tempteig, en què anem buscant maneres d'incorporar el treball informàtic en el currículum escolar. L'opinió dels alumnes, en aquesta situació, ens ha de ser de gran valor per anar concretant maneres d'implementar la informàtica a totes les àrees del saber.

Treballar el conte on-line

El grup d'investigació educativa

El grup de recerca de l'Institut de Recerca i Innovació Tecnològica de l'Escola del Mar, amb el suport de l'Institut de Recerca i Innovació Tecnològica de l'Escola del Mar, ha desenvolupat un projecte de recerca sobre l'ús de les tecnologies de la informació i les comunicacions (TIC) en l'ensenyament de la matemàtica. El projecte està dirigit pel professor Dr. Ferran Martínez i té com a objectiu principal investigar les condicions que permeten a les TIC contribuir a l'aprenentatge de la matemàtica.

El treball del grup s'ha desenvolupat en un context de col·laboració amb els docents de l'Escola del Mar. Els resultats del treball s'han presentat a diferents jornades i congressos, i són objecte de publicació en diferents revistes científiques.

- La informació
- L'educació

El treball està dirigit pel Dr. Ferran Martínez.

Un grup de mestres anomenat Telemàtica Educativa del Moviment Educatiu del Maresme, que treballa en la incorporació de les noves tecnologies a les escoles i l'educació en valors, exposa el seu treball sobre els contes i comparteix les seves troballes i valoracions.

Treballar el conte on-line

Amparo

Vázquez

Pilar Codina

Montse Pons*

El grup Telemàtica Educativa

Un grup de mestres de diferents escoles, membres del Moviment Educatiu del Maresme (MEM), organització compromesa amb la renovació pedagògica, inclosa en els Moviments Educatius de Renovació Pedagògica de Catalunya, vam crear un equip de treball telemàtic. D'aquesta manera sorgeix el grup de treball Telemàtica Educativa del MEM que té com a objectius ajudar a incorporar de manera sistemàtica les noves tecnologies a les escoles, juntament amb les noves propostes d'educació en valors

La tasca del grup va ser crear una web que fos un mitjà d'expressió per a l'intercanvi i la cooperació, un projecte actiu i interactiu en el qual el professorat i l'alumnat tenen el protagonisme. Els nostres objectius es van dirigir, a més de la utilització de les noves tecnologies de la informació a les escoles, cap a uns camps específics dels nous dissenys curriculars, entre els quals hi ha:

- La literatura infantil.
- L'educació en valors.

* www.xarxa.infomataro.net/mem

- La interculturalitat.
- La recuperació del patrimoni cultural i artístic.

Dintre d'aquest marc és on ja fem les propostes de participació, les coordinem i dinamitzem els continguts i les activitats perquè es puguin treballar des de les escoles, a la vegada que animem el professorat a la retroalimentació del grup de treball amb les seves aportacions. La primera de les nostres actuacions va ser treballar el conte a Internet.

Internet i els contes

Quina relació pot haver-hi entre Internet i el conte? Com es pot conjugar el més antic amb el més modern? Si fem una breu reflexió sobre el conte en ell mateix, pot ser que trobem la solució.

Si fem una repassada per la història de la literatura ens trobarem que el conte va ser la primera manifestació literària i per tant el gènere literari més antic, però també és el més modern i el que té més vitalitat, perquè les persones sempre contaràn el que els passa i sempre s'interessaran pel que els contin els altres, quan estigui ben contat. L'estructura que té aquest gènere literari que ens permet explorar, comparar, reflexionar, seqüenciar, fer hipòtesi, relacionar... ha fet que el conte sigui una eina educativa extraordinària.

Amb el temps, un nou factor ha vingut a sumar-se a la concepció que fins ara teníem del conte, un factor que està revolucionant molts aspectes de la nostra vida. Aquest factor és Internet.

Hi ha contes en Internet per a nens? Com afecta o està afectant Internet el conte? Quins canvis pot produir en aquest món de fantasia i imaginació que és el conte? Quin tipus de llenguatge es fa servir? Quins avantatges o inconvenients té aquest mitjà...? Aquestes preguntes i moltes més ens vam fer a l'hora de pensar les possibles activitats que, relacionades amb el conte, podríem oferir a la web del MEM dintre de les pàgines infantils. Podem distingir unes quantes classes de conte:

- a) Contes per llegir.
- b) Contes per escriure.

c) Contes interactius i cooperatius.

a) De contes per llegir, la xarxa n'està farcida. Hi ha multitud de pàgines en les quals es poden llegir contes de tot tipus des dels més clàssics fins a ben moderns i amb tota mena de mitjans: música, dibuixos, veu, diferents llengües, la qual cosa permet treballar també els idiomes a la vegada que es llegeix. Afavoreixen la interculturalitat, perquè es poden llegir contes de diferents cultures i països i això és molt enriquidor per a l'alumnat.

b) De contes per escriure, també hi ha un ventall sorprenent de llocs on poder practicar l'escriptura i donar pas a la imaginació i la creativitat. Es poden escriure contes, il·lustrar-los, enviar-los als amics que a la vegada els llegiran..., escriure en una altra llengua que la que és habitual, la qual cosa permet practicar alguna o algunes altres llengües.

c) Els contes interactius són aquells que permeten participar amb altres o interactuar amb l'ordinador o diferents persones. És una activitat que dona resultats sorprenents i altament enriquidora, perquè ensenya a saber participar, a respectar i valorar el que els altres han fet, a saber mantenir el torn i sobretot a entendre que som part d'un món cada vegada més global, la tan anomenada «aldea global».

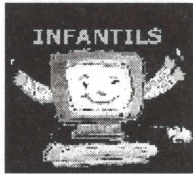
El conte en Internet permet descobrir un món nou i veure que l'ordinador serveix per a més coses que no únicament per jugar. Partint d'aquestes premisses és quan vam dissenyar les nostres activitats del conte amb l'objectiu tant d'animar a la lectura com de fer una explotació molt profitosa de l'immens cabal d'imaginació i creativitat que té el nostre alumnat i del que ja parla un dels grans del nostre segle en l'art del conte infantil, l'italià Gianni Rodari en un estudi sobre el poder del conte, el valor que té el conte com a estimulador de la imaginació infantil. Diu en la seva *Gramàtica de la fantasia*:

(...) «El que joestic fent és investigar les constants dels mecanismes fantàstics, les lleis poc estudiades, encara, de la invenció, per fer-les accessibles a tothom...»

Com treballem el conte al grup Telemàtica Educativa del MEM?

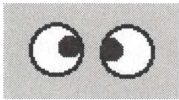
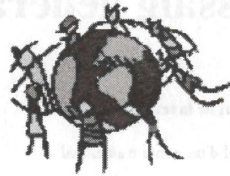
A l'hora de plantejar-nos el què i el com volíem treballar la creativitat del nostre alumnat, vam dissenyar diferents propostes, on el conte i l'art van ser prioritàries. Presentem una mostra del que es pot trobar a la nostra web:

Pàgines per als alumnes

L'apartat de Pàgines Infantils va dirigit als alumnes i s'hi destaquen les activitats per treballar els contes a Internet:

www.xarxa.infomataro.net/mem/infantil.htm

Els Contes Bojos

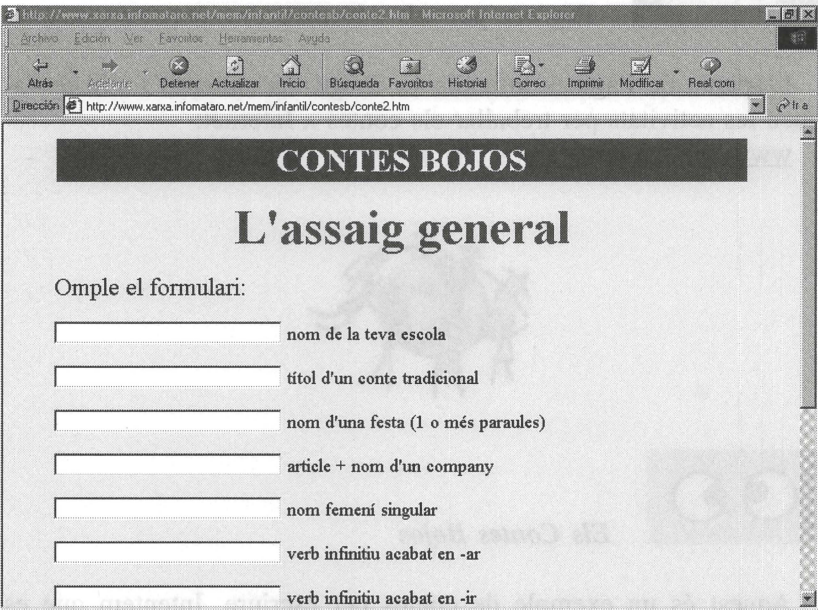
Aquest és un exemple de contes per escriure. Intentem que es treballi l'àrea del llenguatge de manera divertida. Els alumnes han d'escriure les paraules que se'ls demana en un formulari. Aquestes formaran part d'un conte que resulta «boig», ja que gramaticalment les frases són correctes però el contingut varia segons les paraules que ha escrit el nen o la nena. Semànticament surten disbarats. Es tracta d'una activitat interactiva amb resultat immediat on juga bastant el factor sorpresa. Motiven la lectura i es treballa la morfologia, la semàntica i el vocabulari de les paraules en omplir el formulari.

També hi ha la possibilitat que els/les alumnes creïn els seus propis

24 Els contes multimèdia

contes bojos; hi ha un exemple fet perquè vegin quin tipus de paraules poden ser variables en una frase.

L'acollida dels Contes Bojos, almenys fins ara, ha estat molt bona per part de l'alumnat i dels mestres: per part dels mestres, segons les seves opinions és un bon recurs per poder treballar de manera divertida determinats aspectes de la llengua que són més complexos, com pot ser la gramàtica. Per la seva part, l'alumnat troba divertida i engrescadora aquesta manera de treballar i consideren que aprenen els conceptes amb més facilitat. És una activitat que es pot portar pels/les alumnes des de CM fins ESO.

The screenshot shows a Microsoft Internet Explorer browser window. The address bar contains the URL: <http://www.xarxa.informataro.net/mem/infantil/contesb/contes2.htm>. The page content includes a header with the text "CONTES BOJOS" and a main title "L'assaig general". Below the title, there is a prompt "Omple el formulari:" followed by seven text input fields, each with a label to its right:

- nom de la teva escola
- títol d'un conte tradicional
- nom d'una festa (1 o més paraules)
- article + nom d'un company
- nom femení singular
- verb infinitiu acabat en -ar
- verb infinitiu acabat en -ir

Hipercontes

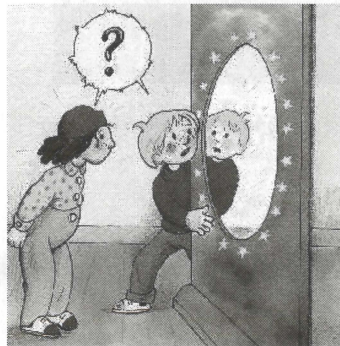
Dirigits a nens i nenes entre vuit i dotze anys.

Són contes hipertextuals interactius i cooperatius, l'argument dels quals comença amb una proposta i a mesura que es va llegint es pot triar entre diverses opcions.

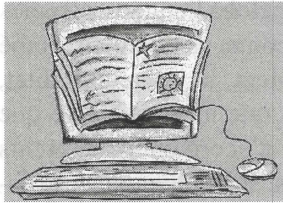
És una activitat multidisciplinària, perquè engloba llengües, ciències socials, dibuix, ciències naturals... Segons el conte, es treballen també els eixos transversals: respecte pel medi ambient, la interculturalitat, etc. Requereix també el sentit cooperatiu, ja que el grup-classe que participa en la seva elaboració ha de posar-se d'acord en les diferents possibilitats a escollir. Als centres participants, se'ls envia una estructura de conte amb espais buits que els alumnes han d'omplir segons la seva creativitat i els acords a què arribin. Amb les diferents versions que s'envien, el grup de telemàtica crea l'hiperconte i el col·loca a la xarxa per tal que pugui ser llegit per tothom. L'hiperconte resultant ofereix una estructura no lineal que aprofita el fet hipertextual de les pàgines web de manera que en un conte n'hi ha molts i el nen que el llegeix en realitat està construint el seu propi conte. És una nova experiència de lectura en format digital que resulta, a més, molt motivadora per a aquells alumnes que hi han participat.

Aquesta activitat ha tingut una gran acollida per part de les escoles, ja que cada curs augmenta el nombre de centres que hi volen participar i de grups que hi participen. A més a més, el professorat fa una valoració molt positiva per la interdisciplinarietat que implica cada conte i a la vegada per la possibilitat d'optar per fer recerca en Internet o treballar des de la classe.

Il·lustracions de l'hiperconte: El Mirall Màgic

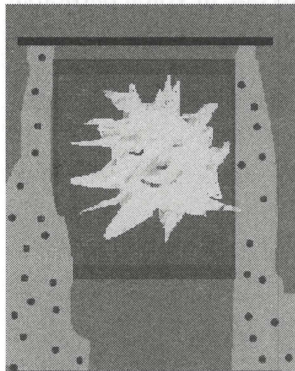
26 Els contes multimèdia

El Llibre de Contes Digital

Es tracta d'un recull de contes per llegir fets per alumnes i que les escoles van enviant. En ocasions són versions sobre contes ja creats, d'altres estan basats en històries que han llegit en llibres i alguns són inventats.

Destaquen contes com *Variacions sobre Els tres porquets* i *La Caputxeta vermella*, un exemple per treballar la llengua al CI amb les eines d'un programa de disseny gràfic, alhora que és un material de lectura per als que comencen a llegir contes.

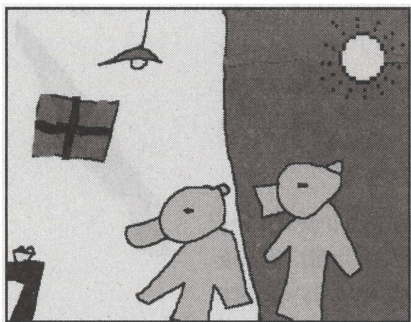

El dia que el sol es va adormir

Variacions sobre el conte de La Caputxeta

Variacions sobre el conte de
Els tres porquets

Una vida en la selva

Valoració global del treball del conte a Internet

A partir dels comentaris que rebem de les diferents escoles, dels mestres i dels alumnes podem dir que aquests tipus d'activitats tenen una gran acceptació. Les tècniques informàtiques agraden a l'alumnat i a les escoles i cada vegada són més els mestres que incorporen la informàtica com una eina de treball.

Les grans dificultats de no fa gaires anys es van superant, ja que el maquinari és bo i cada vegada tenim més perifèrics; però també, tot s'ha de dir, això comporta que la formació ha de ser permanent i requereix un esforç per part del professorat, esforç que haurà de tenir el suport de l'Administració educativa perquè tothom pugui fer servir les eines informàtiques sense cap dificultat.

Altres opcions de Telemàtica Educativa

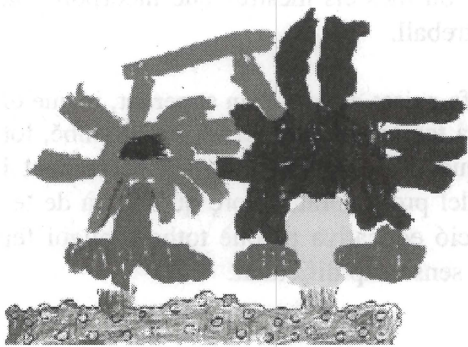
Pàgines amb propostes didàctiques

L'apartat de Telemàtica Educativa que està dirigit als mestres té, entre altres coses, un recull d'experiències que han arribat des de

diferents escoles. Destaquen els exemples de treballs fets per projectes i el Racó de l'Art, no per la quantitat d'informació, sinó perquè han estat experimentats a les aules i poden ser d'ajut per a altres professionals.

El Racó de l'Art és un projecte obert a totes les experiències didàctiques relacionades amb l'àrea d'educació visual i plàstica. L'objectiu és poder intercanviar i conèixer activitats dutes a terme en els diferents centres pels nostres alumnes, com també cercar informació sobre la cultura del nostre art: visita a museus, activitats treballades a partir de l'exposició, etc. Conté propostes didàctiques i informació sobre diferents pintors.

Hem vist com la participació en les activitats i aportacions d'experiències s'incrementa amb el temps i amb la incorporació progressiva de les escoles a la utilització de les noves tecnologies. Per això us animem a visitar-nos i conèixer les nostres propostes, que esperem que siguin un recurs més per al treball a l'aula.

Treballs fets per projectes: Les flors

*Ousmane Bah de l'hiperconte
L'Escola Cosmopolita*

Alumnes d'educació infantil i primària, i mestres de diverses escoles rurals es valen dels recursos que ofereixen les noves tecnologies per tal de fer contes col·lectivament.

Inventa't un conte

Grans històries escrites per petits autors

*Inventa't un conte*¹ va néixer el curs 2000-01, dins d'un grup de coordinació d'aules d'informàtica d'Horta-Guinardó com a resposta a la manca d'activitats que vàrem trobar per a nens i nenes d'educació infantil en el món de les eines telemàtiques. Plantejar Internet en nens i nenes de tres, quatre i cinc anys i que entenguessin alguna cosa, ho veiem del tot utòpic, impossible... Així, no parlàvem d'Internet, ni de processos telemàtics, però sí de comunicació! Volíem fer alguna activitat per comunicar nens de diferents escoles. Se'm va acudir comentar aquesta idea als alumnes de sisè de l'escola... S'hi van entusiasmar!

Van començar a sortir idees, activitats i mil històries... Finalment, vàrem decidir fer un conte entre dues o tres escoles. Sabíem que fer un conte amb nens que no saben llegir ni escriure els donaria molta feina, però estaven disposats a fer-lo, perquè en tenien moltes ganes.

A la classe de sisè, van sorgir sis responsables que es van autoanomenar «el grup coordinador».

**Sebastià
Capella i Priu**
scapella@pie.xtec.es

1. <http://www.xtec.es/~rginer/inventa/index.htm>

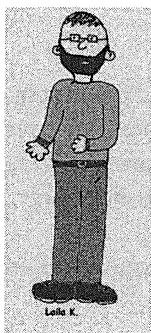
La primera cosa que varen fer va ser escollir els personatges. Després de moltes discussions i propostes, van decidir, pel fet que es tractava d'un conte per a nens petits, fer-hi sortir els membres d'una família, el pare, la mare, l'àvia, l'avi, el nen, la nena, el gos i el gat.

«El grup coordinador» va proposar a tots els seus companys de la classe de sisè que dibuixessin els personatges. Per aquells dies ens va visitar la coneguda dibuixant Pilarín. Els seus dibuixos van ser la nostra font d'inspiració.

Al cap d'uns dies van començar a aparèixer dibuixos i més dibuixos... «El grup coordinador» va muntar un mural a la classe i després d'un temps prudencial va organitzar unes votacions populars per escollir els millors dibuixos. Amb els personatges decidits va començar el treball d'inventar-se un currículum personal. A la classe de llengua, amb l'ajut de la professora de català, van anar polint les històries personals de cada personatge.

A continuació, va arribar el treball informàtic...: escanejar, retocar i construir la web d'*Inventa't un conte*. «El grup coordinador», ajudat pel professor d'informàtica, va crear una web que va possibilitar que els nens i les nenes de les altres escoles poguessin conèixer els personatges del conte. Finalment, «El grup coordinador» va anar per les classes de P-3, P-4 i P-5 explicant i presentant els personatges del conte.

I aquests són els personatges:

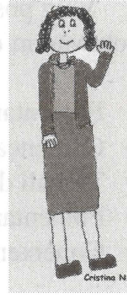
El pare es diu Lluís i és venedor de cotxes. Li agrada molt llegir. Els diumenges, quan no va a treballar, li agrada molt passejar per la muntanya amb el Ric. També li agrada el futbol. És del Barça!

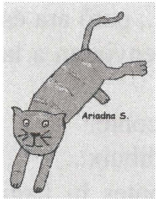
La mare es diu Antònia i treballa en un forn de pa. S'ha d'aixecar molt d'hora els matins. Li agrada molt anar al cinema.

L'avi Josep. Ens ve a buscar molts dies a l'escola. Sempre ens compra llamina-dures. Ara no treballa, però abans feia mobles, era fuster. Ens l'estimem molt, l'avi.

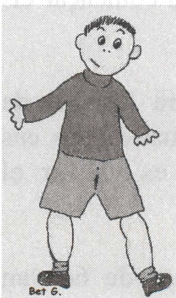
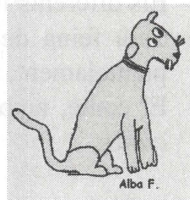

L'àvia Enriqueta sempre està treballant a casa. Fa uns pastissos de xocolata molt i molt bons. Quan anem a casa seva sempre juguem amb ella, li agrada molt el joc del parxís.

A casa tenim un **gat**, l'anomenem Mixeta, és molt bo, s'ho deixa fer tot. Un dia, però, em va esgarrapar...; jo només li vaig agafar la cua!

El nostre **gos** es diu Ric. Li agrada molt el pernil dolç i els ossos de pollastre. El Ric és molt amic del Mixeta. El pare cada dia el treu a passejar!

Aquest és el meu germà **Enric**, té vuit anys i va a tercer. Sempre està jugant a pilota, sembla que no sàpiga fer res més!

Jo em dic **Maria**, tinc sis anys i faig primer. M'agrada molt jugar amb les nines i fer dibuixos en fulls grans. Quan sigui gran, seré professora.

32 Els contes multimèdia

Vaig posar-me en contacte amb els mestres de l'altre escola i entre tots vàrem concretar l'activitat. Primer, els objectius:

- Fomentar la participació espontània a la classe.
- Començar a aprendre a treballar col·lectivament...
- Treball del llenguatge verbal. Treball del llenguatge plàstic.
- Fomentar la imaginació i la creativitat.
- Conèixer el correu electrònic com a eina de comunicació.

I, després, el desenvolupament de l'activitat:

- Primer de tot, els presentarem els sis personatges del conte...
- Una escola començarà un conte inventat, on han d'aparèixer els sis personatges presentats.
- A continuació, enviarem per correu electrònic el conte a l'altra escola participant. Aquest centre, després de rebre'l, l'ha de continuar des del punt on l'ha deixat la primera escola.
- Quan tenen la continuació acabada, l'envien a la primera escola.
- Els nens d'aquesta reben el conte que van començar..., però ara és més llarg, l'han de llegir i continuar-lo. Novament l'enviarem a la segona escola...
- Finalment, aquesta segona escola haurà d'acabar el conte.
- Els diferents intercanvis, els acompanyarem amb un dibuix...
- Serà feina del professor intentar que en aquests contes hi hagi plantejament, nus i desenllaç.
- El conte, amb els seus dibuixos, estarà a la web de *Inventa't un conte*.

I, finalment, vàrem establir un calendari. Ja podíem començar els contes...

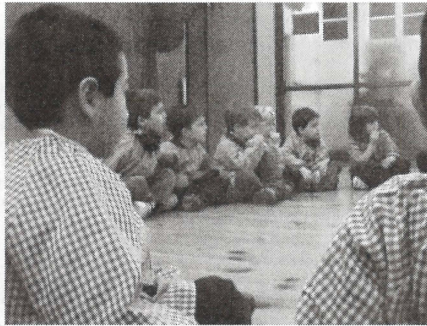

La professora Josefina de la classe de quatre anys ens explica com es va fer el procés:

«Els alumnes de 6è van presentar els personatges i n'explicaren les característiques. Els seus dibuixos es

van penjar a la classe i sovint en parlàvem.

»Quan els personatges ja ens eren familiars, vam començar el conte. Asseguts en rotllana, els alumnes bombardejaven idees que anaven lligant. Després esperàvem amb impaciència la seva continuació.

»La dificultat més gran va ser intentar crear una història amb plantejament, nus i desenllaç. Vam poder fer petites històries enllaçades.

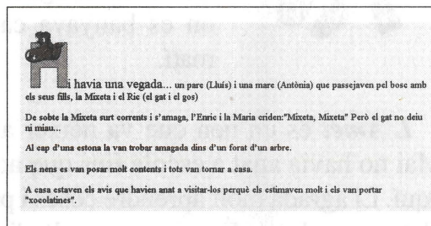
»Com que hi haviar molts personatges (vuit), costava fer-los sortir a tots.»

Podem trobar els contes a la web d'*Inventa't un conte*.

Els contes es van acabar abans de Sant Jordi. Així, aquest dia els nois i les noies participants en l'activitat es van emportar a casa un petit dossier amb els contes i els dibuixos dels personatges. Les escoles participants van ser:

Llar d'Infants Sonnegg.
Escola Estel Vallseca.

«A nosaltres ens tocava continuar un conte. Els nens i les nenes de sisè ens van dir que havien rebut aquest conte a l'ordinador. El vàrem llegir i ràpidament van començar a sorgir idees...»

Maribel, professora de la classe de cinc anys.

Ahi havia una vegada... l'àvia Enriqueta que estava a casa seva. Estava fent menjar per tota la família: el seu marit (l'Àvi Josep), el seu fill i pare dels infants (en Lluís), la mare (L'Antònia) i els nets (l'Enric i la Maria).

Un dia, mentre els pares estaven treballant i l'Àvia estava fent un pastís de xocolata, l'Àvi Josep va anar a buscar a l'Enric i la Maria a l'escola. Un cop al pati del col·legi, l'Àvi els hi digué:

- *Bon dia! Anem cap a casa a dinar?*
- *No vull. No tinc gana* - respongué l'Enric.
- *Doncs, si no vols venir, queda't!*- Digué l'Àvi. I el Sr. Josep i la Maria es varen posar les jaquetes i caminaren fins a casa.

En l'edició d'aquest curs, hem canviat algunes cosetes: els dibuixos, els ha fet un dibuixant, l'Àngel, i les històries, les hem redactades els professors; hem intentat possibilitar el tractament de la integració i la multiculturalitat d'una manera normalitzada.

La funció del «grup coordinador» ha quedat relegada a presentar els personatges, fer la web i coordinar els contes... Aquest canvi no ha estat per cap raó pedagògica, sinó més aviat pel fet que, aquest curs, els de sisè no tenen la mateixa empenta que aquell sisè fundador de l'activitat *Inventa't un conte*. Trobem...

La Natàlia és una nena de color, té el pèl molt arrissat.. És molt simpàtica! Només fa un any que viu a Barcelona. Ara està molt contenta de viure aquí, perquè té molts amics a l'escola i s'ho passa molt bé. Però també té ganes de tornar a l'Àfrica, perquè enyora la seva àvia, les seves amigues i un llac on es banyava cada dia al matí.

L'Amet és un nen que va néixer al Marroc. Mai no havia anat a escola fins que no va venir aquí. Li agrada molt aprendre coses i pintar amb els seus colors. És un nen molt divertit que sempre riu i ajuda tothom.

En Lluís és un noi baixet i grassonet..., és molt entremaliat. Li agraden molt els pastissos i sempre n'estaria menjant. Els seus amics se l'estimen perquè sempre està de broma i és molt divertit jugar amb ell.

La Noemí és molt alta i xerriera... S'inventa moltes històries, de fades, princeses i dracs. I al pati tothom vol jugar amb ella perquè cada dia s'inventa un joc diferent.

La Natàlia, l'Amet, el Lluís i la Noemí són quatre alumnes que van a la mateixa escola i els agrada molt jugar junts.

Les escoles participants són:
La ZER de Sió.
Àngels Garriga.
Escola Estel Vallseca

Aquest curs, a la classe de cinc anys l'intercanvi el faran entre tres escoles...

Fer un conte entre dues, tres o més persones no és cap invent nou...; de sempre hem fet activitats semblants a classe. I sempre han estat activitats molt motivadores per als alumnes. És apassionant seguir la continuació d'una història inventada per tu..., divertiments, sorpreses i fins i tot frustracions, aquest conte no és el meu! Aquesta fórmula del conte a seguir ens permet assolir els objectius (fomentar la participació espontània a la classe, començar a aprendre a treballar col·lectivament, treball del llenguatge verbal, treball del llenguatge plàstic i fomentar la imaginació i la creativitat). Avui dia, a Internet, hi podem trobar de tot i de multicontes o contes per continuar també...

Gràcies a aquest treball de col·laboració entre alumnes de diferents escoles ha sorgit un treball de col·laboració entre professors..., estem creant una aplicació Clic per a cycle infantil amb els personatges d'*Inventa't un conte*.

Els autors exposen les diferents tipologies de narracions, sobretot les possibilitats que dona l'ordinador pel seu component gràfic. S'aporten recursos per treballar amb una descripció dels diferents programes i aplicacions a Internet.

La creació de contes amb recursos TIC

**Montserrat
Sala i Busquets**
msalal@pie.xtec.es

**Joaquim Fonoll
i Salvador**
jfonoll@pie.xtec.es

Les narracions gràfiques i textuais amb mitjans de Tecnologies de la Informació i la Comunicació*

Els nens i les nenes tenen el primer contacte amb els contes escoltant-los. Ja des de ben petits els agrada i queden embadalits amb les històries ben relatades. De més grandets, comencen a «llegir» les imatges que il·lustren els textos dels contes, alhora que també veuen dibuixos animats i pel·lícules. Amb el còmics i la televisió, apareixen noves formes d'explicar «contes», on predominen les imatges sobre el text, amb la qual cosa s'amplia l'estructura de les diferents tipologies de narracions.

Quan els infants aprenen a llegir, poden començar a entendre el text escrit en petites historietes i a partir d'aquí ja tenen accés a gaudir de tots els tipus de narracions existents.

Paral·lelament, també comencen a inventar-se les seves històries. El fet de poder crear una història és un element molt motivador per a ells, i des de l'escola se'n treu profit tot treballant el llenguatge oral, gràfic i escrit amb la imaginació i la creativitat. Una manera de fer-ho i a tots els nivells educatius és a partir de les possibilitats que dona l'ordinador. Els textos a l'ordinador tenen un component gràfic molt important, que

* Alguns dels programes valorats s'expliquen en altres articles d'aquest monogràfic.

va des del tipus de lletra, la distribució de l'espai (tipografia i maquetació) fins a les il·lustracions i els recursos multimèdia que s'hi poden incorporar. L'ordinador és un instrument que els permet treballar amb: textos, imatges (dibuixos i fotografies), veu i sons, animacions i pel·lícules.

Les diferents proporcions en la combinació d'aquests elements originaran narracions de diferents formats i tipologies.

1. Creació de contes per ser escoltats

Eines: programes d'enregistrament de veu, editors de música, mescladors i gravadora de CD

L'ordinador es pot utilitzar com un estudi de gravació, enregistrant veus, músiques i sons.

Els alumnes es converteixen en locutors del seu propi conte. Els enregistraments es poden anar repetint fins a aconseguir una bona dicció. Els fitxers de veu es poden tallar, enganxar i mesclar per redactar el conte.

A Internet, s'hi poden trobar músiques i efectes de so per a la composició del conte.

Amb la gravadora de CD-ROM, aquest conte es pot enregistrar en format àudio en un CD i escoltar-lo en qualsevol compact.

2. Creació de contes per ser llegits en paper

Eines: processadors de text, El pequeño escritor...

Els nens i les nenes escriuen amb més facilitat amb l'ordinador que no pas amb el llapis; produeixen més quantitat de text i poden millorar-lo amb més facilitat.

L'ordinador i el processador de text, amb el corrector ortogràfic, ens serviran com a instrument per endinsar-nos en el procés de l'escrip-

tura, tenint en compte totes les possibilitats que ens ofereix per aconseguir amb més facilitat els objectius proposats.

3. Creació de contes per ser vistos en pantalla

Eines: programes de dibuix, PowerPoint, KidPix, pàgines web, El pequeño escritor...

La pantalla de l'ordinador o la TV és un suport per veure creacions multimèdia. Aquí la imatge va guanyant protagonisme al text, i fins i tot es pot animar, amb més o menys complexitat, fins a produccions semblants a una pel·lícula.

Aquests contes no tenen perquè tenir una estructura fixa, són molt més versàtils i el lector pot participar en la construcció de la narració segons la interacció del conte (jocs d'aventures).

Els programes que utilitzem en la creació d'aquestes històries condicionaran la forma en què s'hauran de llegir i veure. Normalment, el resultat final és de fàcil distribució i reproducció.

Què necessitem per crear contes amb mitjans TIC?

Per fer un conte amb eines de tecnologies de la informació i la comunicació cal preparar els continguts de manera semblant als altres suports: és necessari preparar un argument, tenir en compte els personatges que hi intervindran... i, a més a més, preparar altres recursos (sons, imatges, animacions...) que intervindran en la narració final.

Per formar cadascun d'aquests recursos, necessitarem el programa editor específic: editors de dibuixos (Paint, Paint Shop Pro...), editors o enregistradors de sons (gravadora de sons de Windows, Cooledit...), editors de música (Music, Music Time...), eines per editar fotografies (escàner, màquines de fotografia, Imaging de Windows, Photoshop...), editors d'animacions (Animation Shop, Flash, Avi Constructor...), editors de vídeo (Premier, Windows Moviemaker).

Recursos per treballar-hi: programes i aplicacions a Internet

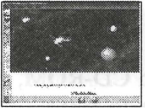
Hem de ser conscients que les eines informàtiques canvien en el temps: avui trobem uns programes al mercat que potser demà ja no hi seran, que l'elecció dels programes depèn també de l'edat dels alumnes i de la seva experiència anterior, de la formació dels mestres en aquestes eines. També haurem de tenir en compte el temps que hi podem destinar.

Programes:

	<p>El processador de text: Word (o altres similars) (Programa del paquet integrat Microsoft Office. Disponible als centres públics de Catalunya)</p> <p style="text-align: right;">Recomanat</p>
<p>URL</p>	<p>http://www.microsoft.com/Spain</p>
<p>Descripció</p>	<p>Eina especialitzada per escriure. El document acabarà essent imprès i es llegirà sobre un paper. Els elements gràfics tenen la seva importància, ja que es poden incloure imatges i jugar amb la tipografia; tot i així el text serà predominant, ja que tindrà més proporció textual que d'imatges. Facilitat per revisar i millorar el text i reescriure.</p> <p>Molt útil per al treball cooperatiu: facilitat per integrar en un únic conte textos de diferents alumnes elaborats a partir d'una estructura comuna.</p>
<p>Destinatari</p>	<p>Des de l'educació infantil fins a secundària i adults.</p>

	<p>PowerPoint (Programa del paquet integrat Microsoft Office. Disponible als centres públics de Catalunya)</p> <p style="text-align: right;">Recomanat</p>
<p>URL</p>	<p>http://www.microsoft.com/Spain</p>
<p>Descripció</p>	<p>Programa per fer presentacions. Les pantalles es construeixen com una diapositiva, on es pot enganxar imatges, textos breus i sons. Admet petites animacions en les imatges i en la transició de diapositives.</p> <p>És fàcil d'utilitzar pels nens i nenes en un disseny de pàgina on hi hagi una imatge central i un petit text a peu de pàgina, però si es volen fer narracions més complexes, presenta limitacions per als petits.</p> <p>S'instal·la amb el paquet de Microsoft Office. Cal anar amb compte amb les diferents versions, perquè són incompatibles entre elles.</p>
<p>Destinatari</p>	<p>Des de l'educació infantil fins a secundària i adults.</p>

	<p>KidPix studio deluxe (1994/98) – Broderbund (Paquet integrat de diversos programes en CD-ROM, disponible a les escoles públiques de Catalunya)</p> <p style="text-align: right;">Recomanat</p>
<p>URL</p>	<p>http://www.broderbund.com/</p>
<p>Descripció</p>	<p>Programa en CD-ROM d'edició gràfica específic per a nens i nenes. El programa conté diferents eines per dibuixar i fer «pel·lícules». El que destaca del programa de dibuix és la gran quantitat d'efectes gràfics amb tampons per estampar dibuixos, pinzells especials que gotegen, estampen estrelles, etc. L'espectacularitat d'aquests efectes pot distreure, però, a l'hora de dibuixar.</p> <p><i>Stampimator</i> és l'eina de fer pantalles amb animacions. Es poden estampar tampons animats que fan un recorregut per la pantalla.</p> <p><i>SlideShow</i> és l'eina per crear les històries que es munten en escenes identificades per un camió. Cada camió pot carregar un dibuix o una pantalla animada, un so i un efecte de transició.</p> <p>Aquestes històries es poden veure com si fossin una pel·lícula i desar-les en format de vídeo en un fitxer .avi.</p> <p>És per fer historietes amb poc text i aquest s'ha de posar incorporat en el dibuix.</p> <p>El millor del <i>KidPix</i> és la gran quantitat de recursos gràfics que incorpora, adequats per als més petits. La versió existent en els centres educatius, <i>KidPix deluxe 2</i>, pot tenir problemes, com són la grandària, el tipus de dibuix i la velocitat de l'ordinador a partir dels nous models de PC Pentium IV. A Internet, està anunciada una nova versió <i>KidPix deluxe 3</i>, que també permet crear dibuixos, còmics i pel·lícules, aprofitant millor els recursos dels ordinadors actuals.</p>
<p>Destinatari</p>	<p>Educació infantil i primària.</p>

	<p>El pequeño escritor (Storybook Weaver Deluxe) (1996) SoftKey (Programa en CD-ROM disponible a les escoles públiques de Catalunya)</p> <p style="text-align: right;">Recomanat</p>
<p>URL</p>	<p>http://www.softkey.co.uk/</p>
<p>Descripció</p>	<p>Incorpora un recurs i una estructura que facilita la redacció d'un conte, però que a la vegada en configura el disseny.</p> <p>Cada pantalla o pàgina consta de dues parts: les il·lustracions a la part superior i el text a la inferior.</p> <p>En la creació del conte, l'alumne fa una doble narració, textual i gràfica. Es disposa d'una àmplia biblioteca d'escenaris, personatges i objectes que estimulen l'alumne en la seva creativitat.</p> <p>Si comença per la narració gràfica i selecciona un escenari i un personatge, aquestes imatges li facilitaran la redacció del text.</p> <p>Aquest treball pot acabar en format paper amb unes il·lustracions molt atractives i que ocuparan bona part de la pàgina.</p> <p><i>El pequeño escritor</i> permet incorporar sons als personatges i músiques de fons als escenaris.</p>
<p>Destinatari</p>	<p>Educació primària i primer cicle de secundària.</p>

	<p>Microsoft Creative Writer 2</p> <p style="text-align: right;">Recomanat</p>
<p>URL</p>	<p>http://www.microsoft.com/catalog/display.asp?subid=45&site=33</p>
<p>Descripció</p>	<p>És un programa d'autoedició per a nens i nenes que inclou eines de redacció i de dibuix, amb biblioteques de dibuixos, fons de pàgina, marges decorats... Es pot utilitzar per fer creacions pròpies: contes, butlletins, targes de felicitació, pancartes...; també s'hi poden editar pàgines htm per publicar-les a Internet.</p> <p>Dóna models a l'hora d'escriure en diferents tipologies de text, com també suggeriments i idees per despertar la imaginació. També disposa de diccionari.</p>
<p>Destinatari</p>	<p>Educació primària i secundària.</p>

	<p>Crea els teus contes (1998) Col·lecció Activity. Planeta Multimedia.</p>
<p>URL</p>	<p>http://www.saldanasa.es/sadanaCatalogo.htm</p>
<p>Descripció</p>	<p>Programa en CD-ROM per a diferents activitats, entre les quals escriure contes amb uns escenaris predeterminats i uns personatges que també incorpora el programa. Es poden afegir sons als personatges.</p> <p>El sistema de menús i navegació no és gaire intuïtiu. La pantalla queda un xic petita en resolucions de pantalla altes.</p>
<p>Destinatari</p>	<p>Educació infantil i primària.</p>

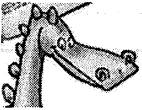
Us hem recomanat les eines que hem cregut més bàsiques, pràctiques i experimentades per als diferents tipus de contes que podeu

escollir per treballar amb els alumnes a l'escola, sense voler desmerèixer altres materials que, possiblement, algú ha sabut incorporar amb bons resultats a la seva aula.

Aplicacions a Internet

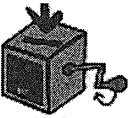
A Internet, la creació de contes es converteix en una activitat més de tipus cooperatiu, ja sigui participant en un projecte conjuntament amb altres escoles o bé en un treball individual, però que queda publicat a la web formant part d'un conjunt d'històries elaborades per diferents usuaris. Algunes pàgines permeten fer un text lliure i d'altres contenen formularis que estructurin la producció del text. Cal estar alerta, però, a les obres i reformes que hi ha a les pàgines d'Internet. Pot ser que avui les trobeu i demà hagin desaparegut! Vegeu-ne unes mostres de propostes interessants.

En català:

	<p>Fem un conte amb l'Enric Larreula 7a festa d'Internet Vilaweb (activitat d'aquest any 2002)</p>
<p>URL</p>	<p>http://lafesta.vilaweb.com/24hores02/conte/</p>
<p>Descripció</p>	<p>Activitat dirigida a grups escolars per participar en unes activitats dirigides per escriure un conte conjuntament amb l'autor de literatura infantil i juvenil Enric Larreula, amb un seguit d'accions interactives amb ell i amb els escolars que hi col·laborin.</p> <p>Hi ha un espai de fòrums on els alumnes exposen els seus comentaris i un altre per publicar les composicions gràfiques dels alumnes més petits.</p> <p>L'activitat és temporal: des del 8 de febrer fins a Sant Jordi.</p> <p>Les escoles s'hi han d'inscriure per participar-hi.</p>
<p>Destinatari</p>	<p>Hi ha activitats per a l'educació infantil, primària i primer cicle de secundària.</p>

	<p>Hiperconte Grup de Telemàtica Educativa</p>
<p>URL</p>	<p>http://www.xarxa.infomataro.net/mem/quefem/grups/telemat/hipercon/</p>
<p>Descripció</p>	<p>Un hiperconte és un conte que conté molts contes alhora. Tots comencen igual i es van diversificant. El grup organitzador envia l'argument base que els alumnes que desitgin participar-hi hauran de desenvolupar.</p>
<p>Destinatari</p>	<p>Activitat adreçada al cicle mitjà i al cicle superior d'educació primària.</p>

	<p>Contes bojós Grup de Telemàtica Educativa</p>
<p>URL</p>	<p>http://www.xarxa.infomataro.net/mem/infantil/contesb/index.html</p>
<p>Descripció</p>	<p>Activitat per elaborar un conte triant un tema i omplint un formulari on es demanen unes paraules concretes que l'autor escriu. Aquestes paraules serviran per completar el conte. Quan estigui complet es pot llegir i imprimir.</p>
<p>Destinatari</p>	<p>Interessant per a l'educació primària.</p>

	<p>La fàbrica de contes Activitats / La màgia de les paraules / Hi havia una vegada...</p>
<p>URL</p>	<p>http://www.educalia.org/</p>
<p>Descripció</p>	<p>S'han d'escollir dos objectes, entre cinc, escriure el teu nom i correu electrònic, inventar-te un títol i escriure el conte on intervinguin aquests dos personatges.</p> <p>S'envia la petita narració, la qual quedarà publicada en aquests mateix espai.</p>
<p>Destinataris</p>	<p>Proposta per a l'educació primària</p>

	<p>Inventa't un conte Grans històries escrites per petits autors scapella@pie.xtec.es</p>
<p>URL</p>	<p>http://www.xtec.es/~rginer/inventa/index.htm</p>
<p>Descripció</p>	<p>Projecte de treball cooperatiu al voltant del conte on es fomenta la imaginació i la creativitat. És un intercanvi entre dues escoles, on una comença el conte, l'envia a través del correu electrònic i l'altra l'ha de continuar. Així fins que decideixen acabar-lo. Els intercanvis s'acompanyen amb dibuixos del mateix conte que van elaborant conjuntament. Finalment es publica el conte a la web.</p>
<p>Destinataris</p>	<p>Està pensat per al cicle de parvulari d'educació infantil.</p>

autoeditor.net	Microcontes
URL	http://www.autoeditor.net/
Descripció	<p>Els microcontes, diu l'autor de la web, «són narracions hiperbreus de quatre frases, molt divertits de fer, i quan algú l'encerta amb ells no tenen parangó. No són simples relats curts, contes d'extensió molt reduïda, sinó quelcom totalment diferent.»</p> <p>Hi ha uns títols començats que l'usuari pot escollir i continuar dins la seva història o bé la que li sembli.</p> <p>Es poden enviar i es van publicant afegits al que es tria.</p>
Destinatari	Són adequats per a nois i noies o adults.

En castellà:

	Taller de cuentos Contenidos.com/literatura
URL	http://www.contenidos.com/literatura/taller-cuentos/index.html
Descripció	<p>Activitats sobre diferents tipus de narracions. T'ajuden a escriure contes de ciència ficció, policíacs, historietes, de terror, fantàstic, romàntic...</p> <p>Cadascun d'aquest tipus de contes té una secció amb definicions, guies didàctiques i activitats per iniciar-se i ampliar coneixements sobre com escriure històries.</p>
Destinatari	Està pensat per a l'educació secundària.

	<p>La aventura de escribir y... leer Descubre la magia de crear cuentos. Cuentos escondidos. Puertas misteriosas. Rincón del poeta. Reino de las sílabas.</p>
<p>URL</p>	<p>http://www.cajamagica.net</p>
<p>Descripció</p>	<p>La <i>CAJA MAGICA</i> proposa diferents fórmules per crear les pròpies històries: posant condicions, buscant paraules concretes, inventant-ne de noves, proposant personatges...</p>
<p>Destinataris</p>	<p>Interessant per a l'educació primària.</p>

	<p>Creacuentos</p>
<p>URL</p>	<p>http://www.kdd.cl/cuentos/</p>
<p>Descripció</p>	<p>Pots escriure la teva història amb ajudes que et proporciona la web. Amb un «esquelet» del conte, l'aniràs estructurant tot seguint els passos que t'indiquin.</p> <p>Per poder-hi accedir, t'has d'enregistrar.</p>
<p>Destinataris</p>	<p>Per a l'educació primària i secundària.</p>

I per acabar, només ens cal dir-vos que si us decidiu a treballar la creació de contes amb aquests mitjans els vostres alumnes s'ho passaran molt bé gaudint del plaer de crear les seves pròpies històries amb els aspectes motivadors i engrescadors que hi posa l'ordinador, i alhora veureu com van aprenent els continguts curriculars que de mica en mica hi anireu incorporant. Ah, i els resultats finals de presentació dels contes solen ser espectaculars!

Si en l'entorn escolar, la creativitat és un aspecte que els mestres hem de fomentar i desenvolupar en els nostres alumnes de parvulari, és de preveure que quan introduïm les tecnologies de la informació i la comunicació a l'aula haurem de fer-nos la pregunta: com podem ser creatius amb els ordinadors?

Com ser creatiu amb l'ordinador

La creativitat

Sabem que els infants mostren una curiositat natural envers tot el que els envolta; sabem que amb aquesta curiositat podem afavorir els seus processos d'aprenentatge, creant situacions que permetin experimentar, provar, investigar, descobrir...; sabem que els infants es mostren actius si les activitats en les quals participen, promouen la seva iniciativa i estimulen el seu interès; sabem que les activitats en col·laboració afavoreixen la comunicació i compartir les idees... De fet, sabem moltes coses sobre els infants, però quan es tracta de potenciar la creativitat a la classe, els mestres no tenim cap fórmula màgica que ens expliqui com ho hem de fer.

La creativitat és una capacitat que tenim tots els ésser humans, que cal activar per tal que esdevingui una habilitat cognitiva. I aquest fet tindrà efecte des de l'escola si els mestres som capaços d'oferir als infants situacions lúdiques i d'aprenentatge orientades cap a un objectiu concret, i que alhora siguin situacions on ells es tornin protagonistes de tots els fenòmens, donant-los l'oportunitat d'*explorar*, *investigar*, *imaginar* i *descobrir*.

La capacitat de crear permet *explorar* de manera lliure, activant els

Sílvia Benaiges
Tona Castell
Andreu Cardo
Anna Torner

Grup del postgrau europeu Media-Guide (Catalunya)

coneixements previs que es tenen sobre qualsevol fet, i que es posa de manifest a través dels sentits. Permet *investigar* mitjançant l'experimentació i l'assaig i provant les diverses reaccions que es poden trobar davant d'un mateix fenomen. També permet *imaginar* solucions noves, sorprenents, des de diferents punts de vista. I, finalment, es poden *descobrir* moltes respostes i interpretacions.

Els ordinadors a l'escola

A hores d'ara a totes les escoles tenim ordinadors, càmeres de vídeo o de fotografia, quan no una *webcam*, escàners, fotocopiadores, impressores, connexió a Internet... I, amb aquestes eines, potser ens proposem objectius molt ambiciosos, pensant que els nostres alumnes seran els ciutadans del futur i en aquest futur trobaran totes les innovacions tecnològiques actuals, així com d'altres que ni tan sols podem preveure. Però, en canvi, sovint no ens recordem de les petites coses que podem fer a les aules.

És evident que, malgrat que proposem coses petites, haurem d'assolir un mínim de coneixements per saber fer funcionar totes aquestes eines. Tampoc cal fer un abús de la informació que hem d'arribar a adquirir, perquè moltes possibilitats no són d'ús dels infants, sinó de gestió tècnica, per donar un format visualment més agradable, vistós i eficaç. Els entrebancs tècnics no poden aturar l'ús i l'aprofitament del material tant informàtic com audiovisual dels nostres centres. És ben cert que, de vegades, aquests tipus de problemes ens comporten maldecaps, però no per això hem de passar per alt que les tecnologies també tenen la seva funció educativa i que n'hem de treure el millor profit.

Tanmateix, sovint sentim a dir que l'ordinador, la televisió, el vídeo etc., limiten les capacitats dels infants i per tant són una amenaça. Hem de relativitzar aquest tipus de comentaris. Sí que és veritat que certs usos d'aquests mitjans no són amb finalitat educativa. Nosaltres, com a mestres, hauríem de poder donar un bon model d'ús dels nous mitjans. Hauríem de ser capaços de fer que els nostres infants els veiessin com a eines que serveixen per crear i per aprendre.

Què ens plantegem quan parlem de creativitat amb els mitjans informàtics

En primer lloc, hem de crear entorns i espais on els recursos informàtics i audiovisuals es puguin utilitzar. Ja sigui a la classe o a l'aula d'informàtica els infants i els mestres han de poder explorar què fan aquestes màquines, quines possibilitats ens ofereixen i com les podem incorporar de manera que ajudin en el procés d'aprenentatge. I es poden donar situacions com les següents:

- Un nen de la classe de tres anys prem el botó de la càmera fotogràfica digital i un tros del seu company apareix immediatament a la pantalla. La mestra pregunta: *On és l'Arnau?*, i el nen assenyala la seva imatge al monitor;
- es proposa a un grup d'infants de tres anys, asseguts al davant d'un monitor de televisió i amb una càmera de vídeo en un costat, que «anem a veure què es veu pel monitor»;
- un micròfon enregistra les veus dels nens d'una classe de parvulari, sense que ells se n'adonin, i aquestes són el suport auditiu de les

imatges d'un conte que està en pantalla. Els nens esdevenen els protagonistes del conte!;

- amb la *webcam* (a voltes, amb la càmera de vídeo) s'emmagatzema una acció que acaba de succeir i es reproduïx seguidament en pantalla. *Què passa?*, pregunten;
- la mestra deixa la càmera fotogràfica a un grup reduït d'alumnes establint unes poques normes d'ús i animant-los que facin fotografies lliurement, a objectes o llocs de la classe.

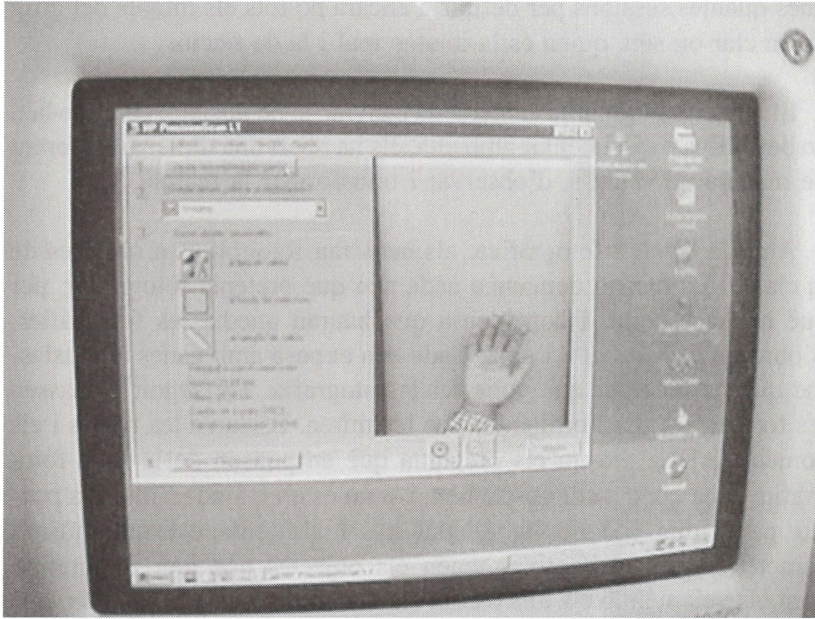
En aquests moments les condicions idònies d'investigació estan servides. La curiositat comença a manifestar-se i estimula l'experimentació reiterada de les situacions anteriors, per anar-se ampliant segons la participació i iniciativa dels diferents nens que es van sumant a l'experiència.

La combinació de curiositat i experimentació obre les fronteres a la imaginació. Es presenten nous fenòmens als quals s'ha de donar una (o mil) respostes. Rèpliques i contrarèpliques que defugen de la simple i mecànica explicació de la mestra, i que inciten les manifestacions de noves exploracions.

Cada nen dona un sentit diferent, un angle nou a les seves descobertes. Són aportacions interessantíssimes, sentides, xocants, impossibles, errònies, atractives... Són valoracions que exciten la creativitat dels nens, que potencien una nova manera de fer i d'entendre l'aprenentatge.

I, com a mestres, haurem de llegir aquestes situacions com a actes que ajuden el procés d'aprenentatge dels infants, i que ens ajuden, als adults, a adonar-nos de les capacitats que desenvolupen i les estratègies que utilitzen.

Per tant, cal que busquem objectius curriculars als quals es dirigeixin les descobertes i les troballes que tenen lloc. Hem de treure partit d'uns recursos, els informàtics i els audiovisuals, que fan de pont entre la realitat i la il·lusió, entre les imatges palpables i les imatges que es transformen, entre les veus autèntiques i els sons histriònics, entre les accions vertaderes i els vídeos fantàstics...

En la situació segona que hem començat a descriure, «anem a veure què es veu pel monitor», la mestra motiva l'exploració partint dels coneixements previs dels infants que expliquen que per la seva *tele* «surten» dibuixos, *pel·lis*, una vegada van fer «cumental»... i de la càmera no se'n parla, ningú no en fa cap comentari. En engegar el monitor i sintonitzar la càmera, es visualitza en pantalla aquells nens als quals enfoca l'objectiu. Comencen les ganyotes, les mogudes de mà, els salts dels que surten en el monitor, els altres (els que no surten) s'ho miren amb sorpresa i també intenten sortir en pantalla. No tots hi caben. No acaben de trobar la manera de sortir-hi. Es van movent d'una banda a l'altra fins que sempre hi ha el més espavilat que troba l'objectiu. A partir de la descoberta comença l'experimentació de jugar amb la càmera, de moure-la, de canviar la seva posició i d'anar enfocant a diferents llocs, anant observant com tot allò que surt en pantalla és producte de la mobilitat de l'objectiu. Quan es reprèn la sessió i, deixant la càmera en un pla general, es pregunta on són de debò totes aquelles coses que hem estat veient plegats, opinen que estan dins del monitor, fins i tot quan en aquells moments ells es veuen, asseguts en un banc, també pensen que són dins. Han estat necessàries

unes quantes sessions per definir, i encara no tots els infants del grup tenen clar on són, quina és la imatge real i la de ficció.

El fet de manipular la càmera, de canviar-la de posició, de girar-la... en definitiva experimentar amb ella, els ha obert una dimensió diferent de manera de veure's, d'observar i transformar la realitat.

Amb la càmera fotogràfica, els nens fan fotografies a objectes de la classe. La mestra demana a cada nen què pretenia fotografiar, per què ho ha escollit, i com pensa que hauran quedat les fotografies. S'obre un petit debat a l'aula. Cada nen exposa amb ganes i entusiasme què ha fet i per què volia fer la fotografia. Tot seguit es passen les fotografies per l'ordinador i se les miren. Esclaten les rialles i els comentaris! La mestra els pregunta què en pensen de la seva fotografia, si ha quedat com pretenien, i si no és així, ajuda l'infant a pensar per quina raó no ha quedat bé. I s'intenta esbrinar quines característiques perceptives tenen els objectes que han fotografiat: com els veiem amb els ulls o com els veiem estàtics a la pantalla, què canvia, què passa si els amaguem, si fem alguna acció sobre ells... i, així, van sorgint nous elements per investigar i descobrir.

El paper del mestre en situacions creatives amb l'ordinador

D'antuvi, hem d'entendre el paper que fa el mestre o la mestra com el d'un actor secundari. És a dir, no és el protagonista, però sense el qual l'obra tampoc no es pot fer.

El mestre esdevé el mediador entre l'infant i els mitjans informàtics i audiovisuals amb l'objectiu que el nen avanci en el seu procés d'aprenentatge, a partir de les descobertes pròpies, individuals o col·lectives. No hi ha tampoc cap manual que digui com ha de ser aquest paper mediador del mestre, però sí que podem deduir les pautes que ha de seguir per arribar a aconseguir l'objectiu citat.

L'infant necessita un motiu que l'encoratgi a iniciar les accions d'exploració. Qualsevol de les situacions citades més amunt poden ser el principi del procés. Els mestres haurem d'engrescar els infants fent preguntes, qüestionant causes, provocant interpretacions falses... Hem

de fer que activin els seus coneixements previs sobre els interrogants plantejats i a partir dels quals començaran a explorar i investigar.

L'adult és la persona que ha de saber donar les estratègies adequades en cada moment i a cada nen per tal d'avançar. És l'observador dels progressos que segueixen els alumnes.

Com a educadors i mestres hem d'encoratjar i motivar els infants que, a partir de les seves descobertes, siguin capaços de voler anar més enllà. Hem de guiar-los de manera que puguin expressar-se a través de les noves eines, que puguin crear, reflexionar, interactuar, compartir, adquirir noves habilitats, destreses i coneixements. En definitiva, hem de deixar que siguin ells els protagonistes dels seus propis aprenentatges, que dirigeixin el rumb de les seves actuacions i que aprenguin a partir de les seves pròpies experiències.

La interactivitat

Sempre que parlem de creativitat, entre els infants i els ordinadors es posa en marxa un mecanisme anomenat interactivitat en els àmbits dels multimèdia.

Entenem per interactivitat, per una banda, aquella relació que s'estableix entre el nen i l'eina informàtica o audiovisual pel que fa a estímuls recíprocs i, per una altra, a la relació que s'estableix entre els infants quan utilitzen determinades eines.

Quan el temps de resposta (estímul) és molt immediat, els infants adopten un paper passiu. És inicialment el més efectiu per als més petits, però també el més efímer, ja que deixa de tenir interès quan s'ha repetit diverses vegades. El mateix passa a l'inrevés quan els nens temptegen totes les possibilitats d'un joc, fent una simple pressió a l'atzar amb el ratolí i sense que es noti cap canvi.

Tanmateix, quan les respostes dels infants tenen un efecte determinat i desencadenen diferents reaccions en el maquinari, adopten llavors un paper molt més actiu. És a dir, aquesta activitat ve donada per l'atractiu real que un programa ofereix als infants (propostes interessants, recursos visuals i auditiu clars, adequació

conceptual...). I quan el *feedback* entre ordinador i infant és motivat es poden arribar a generar nous aprenentatges. És arriscat fer afirmacions com aquesta, però hem de pensar que el repte dels mestres serà que es portin a la pràctica i s'acompleixin. L'única fórmula que coneixem és tenir present el que els infants aporten i el que poden fer amb la seva creativitat.

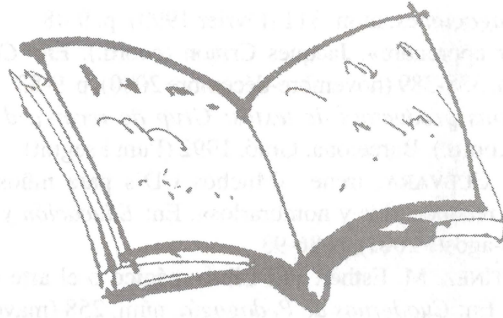
Amb tot això què és el que està canviant?

El que creiem que ha de canviar, si bé podem dir que ja ha començat a canviar, és la manera d'aprendre, que inclou sobretot renovació de coneixements i de procediments d'aprenentatge.

Tenim noves eines a l'escola que poden ajudar els nostres alumnes a produir creativament. Sovint, però, aquestes eines només les utilitzem amb programes que, lluny d'ajudar els nostres infants a ser creatius, el que fan és limitar la seva capacitat de joc i de creació. Haurem, doncs, d'utilitzar la imaginació i trobar camins per fer bon ús d'aquests mitjans.

Hem d'entendre els mitjans tecnològics en dues vessants: d'una banda, com una joguina que pot ajudar els nostres alumnes a descobrir i adquirir nous aprenentatges i, d'altra banda, com una eina de comunicació i de treball amb la qual hauran de saber «jugar» en la seva vida adulta. I, encara que aparentment les competències col·lectives d'experimentació, de desenvolupament i d'intercanvi de coneixements emergeixen de manera automàtica quan s'usa l'ordinador, el que succeeix és que el grup d'infants que l'estan usant tenen la possibilitat d'organitzar els seus processos d'aprenentatge ells mateixos.

El mestre ha de tenir una nova funció, ha de poder gestionar l'aula i afavorir la interacció del grup, ha de descobrir els coneixements previs de l'infant, ha d'escoltar els seus interessos i l'ha d'ajudar en la consecució de la tasca que s'ha proposat, ha d'observar els processos que segueixen els infants, ha de poder inspirar models d'interactivitat, ha d'afavorir la cooperació, ha de tenir coneixement dels programes i de les possibilitats dels multimèdia. En definitiva, ha de generar noves metodologies de treball i ha de ser sensible davant la potencialitat dels multimèdia com a eines creatives...

Bibliografia complementària*

Articles publicats a *Perspectiva Escolar*

- GONZÁLEZ RIPOLL, Oriol. «Hem escrit un llibre. Som escriptors». En: *Perspectiva Escolar*, núm. 204 (abril 1996), p. 41-50
- «Les noves tecnologies: una recerca amb futur» [Monogràfic]. En: *Perspectiva Escolar*, núm. 245 (maig 2000), p. 2-64
- PRAT PLA, Àngels. «El suport de la informàtica en el currículum de llengua: pros i contres». En: *Perspectiva Escolar*, núm. 220 (desembre 1997), p. 47-55

Llibres i revistes

- ARRUFAT, Carme. *L'art d'escriure en l'imaginari docent*. Barcelona: Centre de Recursos Pedagògics Baix Llobregat VII, 2001
- BARRIO VALENCIA, J. Lino; DOMÍGUEZ CHILLÓN, Gloria. *Estudio de caso: la escritura y el ordenador en un aula de educación infantil*. Madrid: La Muralla, 1996
- BECERRA MARTÍNEZ, Daniel. «Cuentos en Internet». En: *Clij*, núm. 106 (junio 1998), p. 14-23
- CALDERÓN, Carlos. «6 versiones más una sobre la adaptación de libros infantiles al formato electrónico». En: *Educación y Biblioteca*, núm. 124 (julio-agosto 2001), p. 84-85
- «Écrire avec l'ordinateur» [Monogràfic]. Jacques Crinon (coord.). En: *Ca-*

Biblioteca Rosa Sensat

* Selecció de documents que podeu trobar a la biblioteca de Rosa Sensat.

- hiers pédagogiques*, núm. 311 (février 1993), p. 9-48
- «Écrire pour apprendre». Jacques Crinon (coord.). En: *Cahiers pédagogiques*, núm. 388-389 (novembre-décembre 2000), p. 9-83
- Formar infants productors de textos: Grup de recerca d'Ecouen*. Jossette Jolibert (coord.). Barcelona: Graó, 1992 (Punt i seguit)
- LADRON DE GUEVARA, Irene. «Muchos CD's para niños y jóvenes. Una guía para reconocerlos y nombrarlos». En: *Educación y Biblioteca*, núm. 124 (julio-agosto 2001), p. 86-93
- LIROZ MARTÍNEZ, M. Esther. «El Libro mágico o el arte de crear nuestros cuentos». En: *Cuadernos de Pedagogía*, núm. 258 (mayo 1997), p. 14-16
- LÓPEZ ARROYO, Daniel María. «Nuevos tiempos, nuevos libros. "El libro electrónico"». En: *Primeras Noticias. Comunicación y Pedagogía*, núm. 175 (2001), p. 67-75
- MARTÍN ARTACHO, Pepe; CASAL DEL MESTRE DE GRANOLLERS. *Activitats de llengua i informàtica*. Barcelona: Rosa Sensat, 1997 (Quadern de treball)
- MATAS, Toni. «El multimedia. De la lectura a la interactividad». En: *Educación y Biblioteca*, núm. 124 (julio-agosto 2001), p. 70-83
- «Nuevas tecnologías y enseñanza de las lenguas» [Monogràfic]. En: *Textos de didáctica de la lengua y de la literatura*, núm. 24 (abril-junio 2000), p. 5-71
- PACHO, Regina. «Esos libros redondos, los cederrón». En: *Educación y Biblioteca*, núm. 124 (julio-agosto 2001), p. 94-101
- PADURA, Sergio. «Literatura, Internet y Juventud: Libroadicto.com». En: *Primeras Noticias. Literatura Infantil y Juvenil*, núm. 179 (julio-agosto 2001), p. 61-63
- P@roles2000.clo [Monogràfic]. En: *Cahiers de Literature Orale*, núm. 47 (2000), p. 7-207
- PRAT PLA, Àngels; VILÀ, Núria. «Las habilidades de lectura y escritura: un antes y un después». En: *Textos de didáctica de la lengua y de la literatura*, núm. 24 (abril-junio 2000), p. 47-58
- PRAT PLA, Àngels. «L'ordinador és com una mena de persona...». En: *Articles de didàctica de la llengua i de la literatura*, núm. 24 (abril-juny 2001), p. 107-120
- «Reescritura de cuentos». En: *Cuadernos de Pedagogía*, núm. 258 (mayo 1997), p. 18-21
- REYZÁBAL, María Victoria. «Los Talleres de narrativa. Jornadas de literatura infantil y juvenil». En: *Trípala-trápala*, núm. 19 (mayo 1997), p. 53-64
- SALOMON, Gavriel; PERKINGS, David N.; GLOBERSON, Tamar. «Coparticipando en el conocimiento: la ampliación de la inteligencia humana con las tecnologías inteligentes». En: *Comunicación, lenguaje & educación*, núm. 13 (1992), p. 7
- VÁZQUEZ SÁNCHEZ, Amparo. «Del cuento clásico al cuento en Internet».

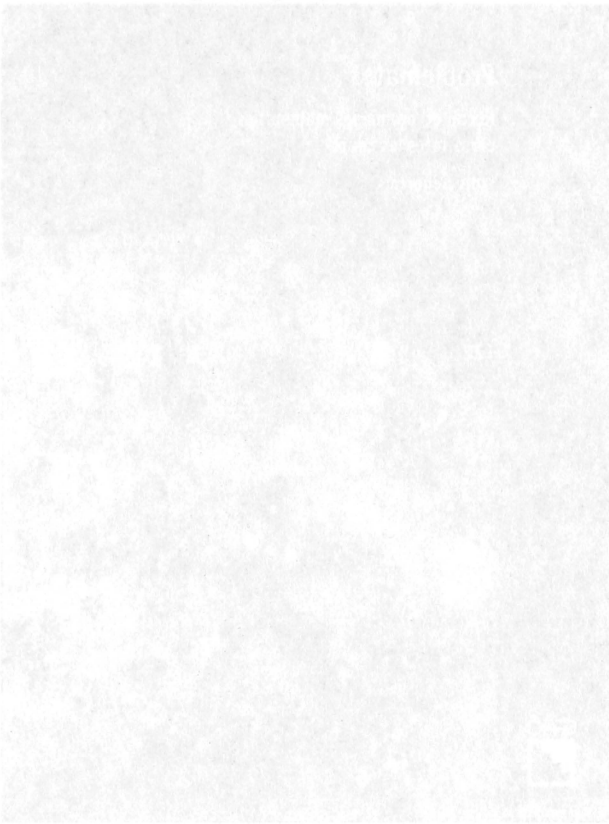
En: *Primeras Noticias. Literatura Infantil y Juvenil*, núm. 179 (julio-agosto 2001), p. 33-37

VILÀ, Núria. «Que el llegir no ens faci perdre l'escriure». En: *Articles de didàctica de la llengua i de la literatura*, núm. 25 (juliol-agost-setembre 2001), p. 87-99

VILÀ, Núria. «Perspectivas para una escuela informatizada». Àngels Prat Pla. En: *Comunicación y pedagogía*, núm. 161 (septiembre 1999), p. 17-21

VILÀ, Núria. «Story Book Weaver: un programa para escribir cuentos». En: *Comunicación y pedagogía*, núm. 161 (septiembre 1999), p. 42-48

WEINSHELBAUM, Lila. *Talleres infantiles de creación literaria*. Santa Fe de Bogotá: CERIAALC: Buenos Aires: Aique, 1994 (Coedición latinoamericana de libros para la promoción de la lectura; 8)

NOVETATS

PROBLEMATES. Recull de problemes matemàtics per a totes les edats

LLUÍS SEGARRA

Passeu-vos-ho bé amb els problemes matemàtics i gaudiu dels enigmes sense posar-vos barreres, és molt bo per a la salut i la higiene mental. Divertir-se és una teràpia, ens posa en forma per lluitar quan hem de realitzar tasques avorrides.

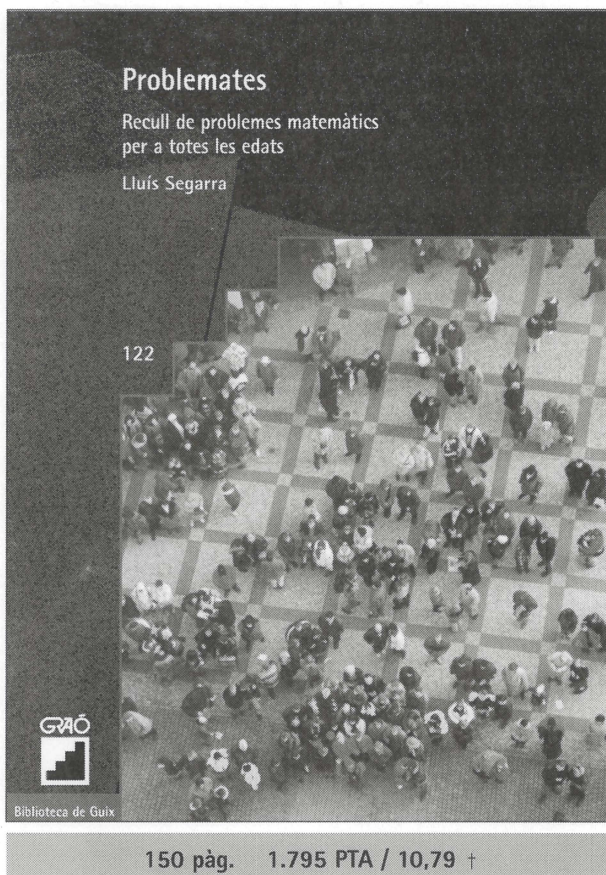
Per molta gent, les matemàtiques són un recull de fórmules i operacions inintel·ligibles. El llibre que teniu a les mans vol demostrar les meravelles d'aquesta ciència.

A més a més, els nostres enigmes enfortiran aquest enginy amb altes dosis d'humor.

Els problemes matemàtics són l'aliment de les neurones: Us proposem fer una autèntica gimnàstica mental amb una flaire de divertiment.

De ben segur que tots, petits i grans, en gaudireu.

PROBLEMILLAS: 30 PROBLEMAS DE MATEMÁTICAS PARA LOS MÁS PEQUEÑOS • 100 ENIGMAS PARA RESOLVER • 53 PROBLEMAS DE GEOMETRÍA • 44 PROBLEMAS DE LÓGICA • 36 PROBLEMAS CLÁSICOS • CADA APARTADO ACABA CON UN CUADRO RESUMEN.

C/ Francesc Tàrraga, 32-34 08027 Barcelona
A/e: amacias@grao.com Telèfon: 934 080 464

El context lingüístic de cada infant, dels companys, professors, veïns d'altres països i les tecnologies de la informació, com també el desig de comunicar-se amb els altres dóna lloc a una llengua artificial que no s'aprèn però que facilita una manera de entendre's. L'europanto forma part de l'esperit lúdic de la comunicació interpersonal que els nens i les nenes capten al vol.

De l'euromoneder a l'eurocultura

*M. Carme Boqué i Torremorell*¹

El desig de conèixer i comunicar-se

Coincidint amb la posada en circulació de l'euro, moneda amb què els nostres infants accedeixen al món del consum amb tota naturalitat, hem volgut impulsar un treball d'obertura cultural a la Unió Europea. Pensem que l'agermanament amb els països veïns no hauria de limitar-se al fet de compartir cèntims i bitllets, sinó que la unificació monetària constitueix una excel·lent excusa per desvetllar l'interès real dels nens i nenes per d'altres persones i comunitats, ara ja sense l'esquer de l'exotisme. Des de l'àrea de llengües estrangeres ens correspon, lògicament, apropar-nos a la riquesa cultural de la Unió Europea a través de les diferents llengües que s'hi parlen.

1. Mestre especialista en llengües estrangeres al CEIP Ramón y Cajal de Terrassa i col·laboradora del projecte europeu JALING auspiciat per la Universitat Autònoma de Barcelona.

mboque@pie.xtec.es

L'experiència que, seguidament, relatem

s'inscriu dins d'una proposta de sensibilització i descoberta de les llengües del món impulsada per la Universitat Autònoma de Barcelona des de l'any 1998. L'atractiu del projecte, inicialment denominat EVLANG i posteriorment JALING,² és fruit de l'esperit dinàmic i dinamitzador amb què es tracta el context lingüístic de cada infant: companys, professors, veïns i familiars procedents de d'altres països, juntament amb l'accés a les tecnologies de la informació, configuren un univers sensiblement plural i particular del qual s'extreuen preguntes i respostes. Aquí la llengua s'interpreta com a font d'intercanvi i construcció de pensaments, sentiments i vincles, per tant, de cultura.

Tanmateix, el desconeixement de la parla dels altres a vegades s'erigeix en una barrera que incrementa la ignorància, la desconfiança, la creació d'estereotips i el consegüent tancament envers tradicions culturals diferents de la pròpia. Tal i com s'afirma a l'*Informe de la Comissió Mundial sobre Cultura i Desenvolupament presidida per Javier Pérez de Cuéllar*,³

2. El projecte Sòcrates/Lingua EVLANG o «l'Éveil aux langues» (desvetllament de la consciència lingüística) fou presentat a Brussel·les pel professor M. Candelier de la Universitat R. Descartes, París V. Hi participaren centres universitaris i escoles de diferents regions franceses, dos cantons suïssos, Àustria, Itàlia i Catalunya. Actualment, sota la denominació JALING, prossegueix la tasca de conscienciació sobre la diversitat lingüística i cultural del nostre entorn. Des de la Universitat de Barcelona s'elaboren i distribueixen propostes didàctiques i materials experimentals pensats per al tercer cicle de l'educació primària, encara que fàcilment adaptables a d'altres nivells.

3. VVAA. *La nostra diversitat creativa. Informe de*

cap cultura no és una illa. En la geografia del desenvolupament, «la diversitat i la pluralitat de les cultures impliquen beneficis comparables als de la biodiversitat. El pluralisme té l'avantatge de prendre en consideració el llegat acumulat de tota l'experiència, la saviesa i el comportament humans» (op. cit. p. 56). Així, doncs, el desig de comunicar-se amb els altres no ha de veure's necessàriament restringit al grup de persones que formen part de la mateixa comunitat lingüística, ni tampoc a l'ús preceptiu d'una llengua franca, com és actualment l'anglès. De quina altra manera podem entendre'ns?

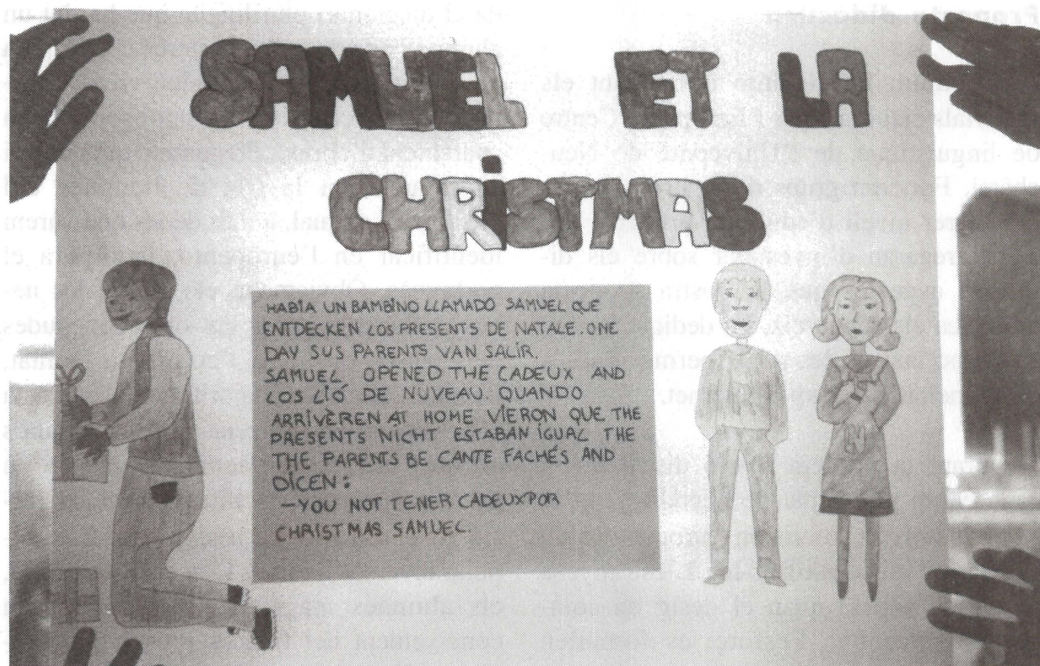
Una llengua artificial: l'europano

Una resposta imaginativa a l'anterior qüestió ens l'ofereix una llengua de nova creació: l'europano.⁴ Es tracta d'una invenció molt real que es parla a Brussel·les, concretament a la seu de la Unió Europea i de la qual es desconeix el nombre exacte d'usuaris. L'origen de l'europano s'atribueix a Diego Marani, traductor al Consell Europeu de Ministres, el qual ha batejat la seva creació en record de l'es-

la Comissió Mundial sobre Cultura i Desenvolupament presidida per Javier Pérez de Cuéllar. Barcelona: Centre Unesco de Catalunya, 1997.

4. Podem trobar més informació sobre l'europano a l'adreça electrònica <<http://www.ethnologue.com>> Aquesta pàgina resulta especialment interessant per tot allò que fa referència a les llengües, tant majoritàries com minoritàries, que es parlen arreu del món. A part, a la xarxa Internet hi ha més d'un miler de webs dedicades a l'europano.

peranto. A diferència d'aquest altre idioma, l'europano no s'ha d'aprendre, ja que consisteix en una mescla formada per un 42 % d'anglès, un 38 % francès, un 15 % per la resta de llengües oficials de la UE i un 5 % de llatí i grec. Aquest poti-poti idiomàtic resulta comprensible a la majoria de ciutadans i ciutadanes de la Unió.

Fem-ne la prova: «*Que would happen if, wenn Du open your computero, finde eine message in esta lingua? No est Englando, no est Germano, no est Espano, no est Franzo, no est keine known lingua aber Du understande! Wat happen zo! Habe your computero eine virus caught? Habe Du sudden BSE gedevolved? No, Du esse lezendo la*

neue europese lingua: de Europanto! Europanto ist uno melangio van de meer importantes Europese linguas mit also eine poquito van andere europese linguas, sommige Latinus, sommige old Grec». El valor d'aquest híbrid no rau en la seva correcció gramatical o lingüística, sinó en l'esperit lúdic de la comunicació interpersonal que els nens i les nenes capten al vol. A més, a part de proporcionar-nos una innocent diversió, l'europano ens permet reflexionar i analitzar els components de la llengua, constatar el fenomen dels *manlleus* entre llengües que conviuen en un mateix territori i prendre consciència del perill de l'homogeneïtzació cultural global.

Proposta didàctica

Introduïm l'europanto mitjançant els materials elaborats per l'Equipe du Centre de linguistique de l'Université de Neuchâtel. Formem grups de quatre alumnes del darrer nivell d'educació primària que s'encarregaran d'investigar sobre els diferents aspectes que la nostra proposta didàctica els suggereix. Hi dediquem cinc sessions, una de les quals permet l'accés de la meitat del grup a Internet.

Durant la primera sessió distribuïm a cada equip una còpia de l'acudit *Toto et sa little sorella* escrit en europanto amb l'encàrrec de desxifrar-lo. L'estranyesa inicial se supera quan el desig de comprendre incentiva l'esforç: es formulen hipòtesis, s'observa que els mots en majúscula corresponen a noms propis, es relacionen paraules que tenen la mateixa arrel... i els petits descobriments reforcen la confiança en les pròpies habilitats lingüístiques. Seguidament, posem en comú el significat de l'acudit i els nens i les nenes defineixen l'europanto com «una barreja d'idiomes que s'entén». Llavors instem a identificar cadascuna de les llengües tot classificant les paraules de l'acudit. Aquí els procediments de reconeixement emprats són diversos: des de mots que ja coneixem, passant per mots que «sonen» (per exemple: *sorella* és italià, com *mozzarella*), fins a paraules que s'ubiquen per eliminació. El debat posa de manifest un sentiment unànim: «no sabíem que sabíem tants idiomes».

Encetem la segona sessió fent una ulla-

da al diccionari plurilingüe que ha dut un alumne i que desperta l'interès del grup, ja que cada mot apareix traduït en sis idiomes (en successives sessions n'aniran apareixent d'altres). Preguntem quin criteri se segueix en la tria de llengües del diccionari, el qual, a més de les que varem identificar en l'europanto, incorpora el portuguès. Òbviament, els nens i les nenes s'adonen que són les «més conegudes dels països on hi ha l'euro», en realitat, llengües oficials i majoritàries al si de la UE. Lliurem una dotzena de dites populars escrites en francès acompanyades d'un minidiccionari per facilitar la seva conversió a l'europanto. La tasca obliga a manipular diversos idiomes i, en aquesta ocasió, els alumnes magribins amb un mínim coneixement del francès prenen protagonisme. Una de les principals conclusions propiciades per l'activitat fa referència a la semblança entre algunes llengües, per exemple: *todos-tutti-tous*, d'una banda i *all-alle*, de l'altra. Observació que, com és fàcil d'advertir, obre la porta a la reflexió sobre famílies lingüístiques.

La tercera sessió permet l'accés de la meitat del grup a l'aula d'informàtica, ocasió que s'aprofita per buscar pàgines electròniques referents a l'europanto. Alguns alumnes s'encarreguen d'investigar sobre els orígens de la nova llengua, d'altres busquen informació sobre el lloc on es parla o llegeixen i copien textos en europanto. Ens interessa, encara, introduir un nou concepte: els préstecs entre llengües i l'alternança de codis diferents per part de persones bilingües, per això presentem una altra parla, l'*Spanglish*, i encuriosim els

alumnes per tal que mirin de descobrir què és. La resta del grup, mentrestant, prepara el mural on exposarem els resultats del treball que hem emprès.

La quarta sessió, de caire més lúdic, es dedica a l'escriptura de les produccions pròpies en europanto, petites anècdotes i acudits i també a comentar el material relatiu a l'*Spanglish*, barreja d'anglès i castellà emprada en les comunitats llatines instal·lades a Amèrica del Nord. L'alternança de codis, en el camp bàsicament comunicatiu, no s'interpreta com una incompetència lingüística, sinó com el reflex d'una realitat social vinculada a la identitat dels immigrants. Preguntem als nens i nenes si coneixen persones que alternin expressions d'una llengua a una altra, o si recorden algunes paraules que usualment utilitzem tot i que pertanyen a diferents idiomes. La nostra realitat sociocultural permet ràpidament identificar manlles entre català, castellà i anglès, com per exemple: «*mi marido es paleta*» o «*el meu joc preferit és la play station*».

Per acabar, dediquem una darrera sessió a la distribució dels continguts que cada grup s'encarregarà d'exposar al seu mural: què és l'europanto, qui és Diego Marani, informació sobre la Unió Europea, identificació d'idiomes presents a l'europanto, diccionari plurilingüe, acudits que hem escrit en europanto, manlles freqüents en català procedents del castellà i de l'anglès, què és l'*Spanglish*...

Principals aportacions

A tall de conclusió, direm que els alumnes han pres consciència del propi capital lingüístic, han reflexionat sobre els conceptes de llengua i cultura, s'han mostrat desinhibits davant del repte que comporta la diversitat de llengües de la Unió Europea, han desenvolupat estratègies de descodificació de missatges verbals, s'han adonat de la necessitat de comunicar-se amb els altres mitjançant nous recursos i han ampliat el bagatge lingüístic propi de manera lúdica. Però, sobretot, les ninetes lluents d'euros han mirat cap a Europa amb una nova guspira.

Arran de la lectura del llibre Petita crònica d'un professor de secundària, l'autora de l'article reflexiona i argumenta amb la seva experiència sobre el paper del professor i proposa deixar els discursos obsolets.

Des de dins, no tots ho veiem igual

M. Dolors Oliver Agüera

Acabo de llegir el llibre d'en Toni Sala *Petita crònica d'un professor de secundària* i penso que, si fem cas del subtítol (*El món de l'ensenyament, vist des de dintre*), cal matisar-hi o complementar-hi alguns aspectes per tal de no deixar-lo coix o incomplet.

El llibre, farcit d'evocacions poètiques i sentiments contradictoris (aquest podria ser el seu valor més destacable), és ple de tòpics i descripcions velades d'actuacions reaccionàries dins l'aula (assumides com a pràctiques habituals i generalitzades) que situen el món de l'ensenyament molt lluny dels últims avenços que hi ha originat la reforma (amb totes les seves mancances i punts a completar) i, també, lluny del benefici social que representa l'ampliació de l'escolarització obligatòria.

Tots els docents coincideixen a pensar

que aquest món de l'ensenyament, inscrit (no ho oblidem) dins un món més ampli i complex en constant evolució, és un món difícil al qual s'accedeix per vocació (d'entrada sempre es comentava així) o, algunes vegades, per equivocació (pensant que es tracta d'un camí senzill, per al qual no cal una gran formació i molt menys una actualització constant dels coneixements, amb moltes vacances i feina tranquil·la d'ordinari).

Aquí pot haver-hi un primer punt de reflexió: **ensenyar, per què?**

Vull dir amb això que, d'entrada, a més d'aquestes ganes d'ensenyar (si més no inicials), fa falta una formació actualitzada i, no ens en descuidem, unes característiques físiques i humanes que ens permetin superar les situacions de desgast que s'hauran de viure dins i fora de les aules (aquestes condicions inclouen, també, un esforç diari per trobar camins d'accés cap el cada dia més complex teixit social i, per tant, cap a la diversitat).

Podríem trobar aquí un segon punt de reflexió bàsic: **ensenyar a qui?**

Fins aquí res nou; passa com amb els metges, infermeres, actors de cinema o de teatre...; es necessiten ganes, formació adequada inicial i sensibilitat per adaptar-se a la diversitat que el dia a dia et posarà al davant, sense perdre de vista la finalitat del teu treball: guarir, calmar, tranquil·litzar, distreure... i, en el nostre cas, **formar** (tan diferent d'informar).

Jo m'hi vaig apuntar, a aquesta tasca, amb més vocació que ciència, fa més de vint anys, dels quals vaig estar treballant amb adolescents amb problemes de caràcter i personalitat gairebé quinze.

Van ser uns anys durs plens de satisfaccions i, moltes vegades, plens de reflexions que em conduïen a noves satisfaccions o insatisfaccions, a noves recerques, a nous plantejaments, a noves fórmules...

Vull dir amb això que **la meva formació va començar el dia que vaig trepitjar l'aula** i que, per sobre de tot, el que hi havia de manera continuada era activitat. No s'havia acabat un procés, s'iniciava.

Fins aquí tampoc res de nou; com els metges, les infermeres, els actors... i la resta de persones compromeses en la seva tasca social. No em creia cap ésser excepcional, només una treballadora afortunada de l'ensenyament.

Penso que aquest plantejament està, en certa manera, recollit per l'autor del llibre que comento (d'una manera molt diferent de la que jo vaig viure vint anys enrera), on l'autor fa un recorregut per un curs escolar en el qual va narrar situacions quotidianes i compartint amb el lector pensaments i reflexions sobre els fets que viu i les sensacions que li produeixen.

També ens acosta a l'enfocament d'àrea que desplega i que ens permet conèixer com entén ell la seva tasca docent i com la sent. Fins aquí, i fent només aquesta

lectura, demostra sensibilitat i ganes «d'aprehendre» la realitat que l'envolta, en la qual està immers.

Però és que hi ha més coses, moltes més, i una crònica que vol ser «del món de l'ensenyament vist des de dins» ha de recollir-les per tal de no fer plantejaments reduccionistes que no ajudaran a plantejar-se els problemes que avui pateix l'ensenyament obligatori públic per manca de capacitat de plantejar-los sense tirar «pilotes» fora.

Penso, a partir d'aquí, que fa falta completar aquesta visió del docent que –així ho sento– ha de ser més completa, profunda, coherent i decidida.

Si faig memòria, recordo que, per sobreviure a la diversitat que significava treballar amb una dotzena d'adolescents «rebotats» del sistema, que se sentien fracassats i desil·lusionats, vam haver d'inventar molts aspectes que, després, la reforma ha validat i, ahora, també vam haver de generalitzar pràctiques que, vint anys després, veig que no són compartides per tots els companys i les companyes, tot i que el seu qüestionament tècnic estaria, avui, fora de lloc.

La comoditat (en alguns casos), la tendència a seguir la inèrcia de plantejaments caducs i la falta de sentit i responsabilitat social fa que *alguns docents instal·lats en els trams més complexos de l'educació obligatòria* (cicle inicial, cicle mitjà de primària i segon cicle d'educació secundària) per les seves característiques en l'e-

volució dels nens i de les nenes i adolescents, i per la incidència que la diversitat i el ritme desigual de maduració poden tenir, *no puguin interactuar d'una manera adequada i fracassin en la seva tasca.*

Si miro cap enrere abans de fer les afirmacions que avui faig, veig que el primer que vam haver d'aprendre és que teníem al davant un col·lectiu divers. Calia conèixer-lo per saber què s'hi podia fer. Conèixer-lo volia dir saber què sabien els seus components, què els agradava, què necessitaven i com podíem treballar (negociar continguts, fer-los significatius, diversificar procediments i actituds, variar activitats...).

Això volia dir passar molt de temps indagant, fent una avaluació inicial, veient el nivell de competències, planificant com abordar temes i programant activitats diverses que arribessin a tots. Mai no vam tenir dos alumnes iguals, però tampoc mai no hi va haver un alumne despenjat de l'activitat del grup (això hauria significat, evidentment, una alteració greu de la dinàmica de l'aula en forma d'irrupció, almenys).

Com a segon aspecte, vam aprendre a avaluar partint de la situació inicial de cada alumne i fent una avaluació compartida. S'havia de dissenyar un procés per a cada un. Cada alumne havia de progressar des del seu nivell (en molts casos va ser molt difícil fer prendre consciència als alumnes del punt on estaven), no podíem establir fites allunyades de les possibilitats de cada noi o noia, i havíem, també, de dissenyar

camins d'accés als continguts que no possibilitessin el defalliment.

En definitiva, no ens podíem passar els anys qualificant els alumnes per la seva distància amb el sistema o el currículum. Teníem poc temps per establir un pont amb la normalització i calia aprofitar-lo, d'entrada, dotant els alumnes d'aquella confiança en les seves possibilitats, que havien perdut, i calia, per fer-ho, implicar-los en el procés i construir-lo de nou cada dia si era necessari.

Com a tercer aspecte a tenir en compte vam descobrir molt d'hora que calia, també, establir vincles d'afecte, d'exigència, des del seguiment i l'acompanyament en els processos; calia, una vegada més, establir ponts entre les respostes i actuacions instal·lades i les repercussions que ocasionaven.

Això solament podia fer-se des de la implicació, ja que l'autoritat només era reconeguda si te la guanyaves amb respecte, comprensió i estima.

Si això funcionava fa vint anys, sense una formulació formal i molt acurada, què ha passat als docents perquè any rere any s'hagin d'exclamar pel fet de treballar en diversitat, per qüestionar cada curs el sistema d'avaluació, el de programació, etc.?

Si a hores d'ara tenim programes de prosocialitat per engrescar els alumnes i treballar-los cognitivament, moralment i socialment des de ben petits; si existeixen publicacions especialitzades que poden

donar-nos idees per gestionar l'aula de formes diversificades i motivadores; si els nostres instruments per fer la nostra feina són cada vegada més amplis, per què continuem tancant-nos a l'aula a reproduir missatges sense valor que no faran cap servei als nostres alumnes?

Potser, després de la caricatura que representa el perfil de docent d'ensenyament obligatori i públic que generalitza l'autor, caldrà revisar aquests quatre vells punts que avui proposo i deixar els discursos obsolets que no ens convencen ni a nosaltres mateixos.

Elogi del noi del tren

Jaume Cela

Pujo al tren a l'estació de l'Autònoma. M'agrada perquè puc seure, puc llegir, puc badar mirant el paisatge, puc tafanejar que s'expliquen els estudiants i puc fer una becaineta.

Avui trio llegir. El llibre es diu *Sefarad*, de Muñoz Molina. Una obra dura, amb relats de personatges –fragments de vida– que costa abandonar. Un parell de parades després entren una colla de nois i de noies. Criden, es donen cops, riuen. Ai, la santa adolescència quanta tinta fa vessar!

Davant meu s'hi asseu un noi especial. Un noi d'aquells que, en l'argot professional, pertany al grup que té necessitats educatives especials. La seva mare es queda dreta. Dissimuladament l'observo. Té una expressió envellida. Un color de pell molt blanquinós i els ulls una mica enfonsats, llunyans. Desconec el nom de la seva deficiència. Ho desconec tot, d'ell. Un rostre que em sorprèn i res més.

Miro d'oblidar el soroll ambiental, miro de crear un silenci extern a partir del silenci que genera una lectura que t'interessa. De sobte, noto les mans del noi que tinc davant damunt les meves cames. Les tenia l'una sobre l'altra, abandonades a l'espai que hi

ha entre els dos seients, i ell em canvia la posició i em fa posar els dos peus a terra. Dec fer cara de sorpresa perquè em diu:

–Estaràs més bé.

–Tens raó i tu també –li dic.

–Què fas? –em pregunta.

La mare intervé i li diu que és un tafaner i que no m'amoïni, perquè estic llegint. Ell respon que no és un tafaner i em demana l'opinió. Jo dic que no, és clar.

S'interessa per saber on vaig i abans que li ho digui em pregunta si és que vaig al cine i sense esperar la meva resposta riu a crits, aplaudeix i diu que ell sí, que va al cine.

M'interesso per saber quina pel·lícula va a veure, però no ho sap.

Hi ha una estona de silenci i torno a la lectura. Un parell de minuts i el noi em fa saber que avui ha menjat olives, anxoves, croquetes i *ganxitos*.

–Renoï –li dic–, tota una festa i ara cap al cine. Quina sort.

S'interessa per saber què fa la noia que té al costat. També deu ser mestra, perquè em sembla que està corregint uns exercicis.

El noi, quan descobreix el plec de papers, fa cara de pomes agres i exclama amb un deix de pena:

–És per a mi?

La noia somriu i li diu que no.

Ell es tranquil·litza i ens explica que avui ha fet sumes i recorda que va amb la seva mare i crida:

–Mare, avui he fet sumes.

–Molt bé –diu la dona.

El noi riu i aplaudeix i està content. I jo ric i no aplaudeixo perquè em fa vergonya i estic content. I la noia del seu costat riu i també deu tenir vergonya, perquè no aplaudeix i se la veu contenta. I la senyora que tinc al meu costat riu i també se la deu menjar la vergonya i no aplaudeix però fa cara de contenta. I miro més enllà i veig que hi ha gent que riu i semblen contents, però no aplaudeixen perquè tenim vergonya per manifestar emocions d'aquesta mena i no la tenim, desgraciadament, per altres coses.

Arriba a la seva parada i el noi ens diu adéu i baixa agafat de la mà de la seva mare.

Jo continuo el viatge llegint i quan baixo em sembla que estic amarat de tendresa. I estic agraït a aquest noi de pell blanquinosa, ulls enfonsats i d'expressió envellida que sense demanar-me res a canvi s'ha interessat per saber on anava i m'ha fet desplegar les cames perquè els dos peus

repossessin a terra, tot perquè estigués més còmode, i ha compartit que havia fet sumes, que havia menjat anxoves i olives i *ganxitos* i croquetes.

A la pell i als indrets més amagats del cervell he sentit que formo part de la humanitat i que per ser-ne cal que m'interessi, com ell ho ha fet, per les coses més petites de la vida de l'altra gent. Per aquelles coses que viuen els altres i que podem compartir.

III Jornades Escoles 3-12

Coordinació de Centres 3-12

esc3-12@pangea.org

<http://esc3-12.pangea.org>

670 mestres representants de 150 escoles públiques d'infantil i primària de Catalunya, es van reunir els dies 18 i 19 de gener, en les III Jornades organitzades per les mateixes escoles i les entitats de la comunitat educativa, Federació de MRP, FaPaC, Sindicats d'ensenyament (CCOO, UGT i USTEC-STE's) i Universitats catalanes (UAB, UB, URiV, URLI, UdG, U. de Lleida i U. de Vic).

Sense actes protocol·laris ni presència d'autoritats, els mestres i les mestres van tenir tres llargues sessions de treball en les quals, com a continuació del treball dut a terme en les II Jornades, van aprofundir en l'elaboració d'alternatives i propostes al conjunt d'aspectes que configuren l'escola en l'actualitat.

Aquest moviment d'escoles, inclòs en la Coordinació de Centres que va néixer fa

tres anys, pretén *respondre* als reptes que la societat planteja a l'educació, en aspectes com:

- Quins són els continguts que cal aprendre a l'escola?
- Quin és el valor de l'educació infantil i primària en l'ensenyament obligatori?
- Com s'ha d'ensenyar per tal de donar més eines d'aprenentatge i autoaprenentatge als nois i noies?
- Quina relació s'ha d'establir entre l'escola i el seu entorn? Com es poden anar configurant comunitats d'aprenentatge, amb participació de tots els agents educatius, com a model en el qual se superen problemes de segregació, desigualtat i conflictivitat?
- Com fem realitat la transformació de la informació en coneixement, que ens demana la societat actual?

Aquestes són algunes de les preguntes a les quals han intentat respondre els vuit grups de treball reunits.

A tall de *conclusions*, val la pena destacar les següents:

1. La necessitat de seguir treballant per consolidar un espai de reflexió i representació de l'escola pública catalana, independent de l'Administració i amb capacitat d'elaborar propostes. És un moviment que pren com a model allò que a Europa es coneix com a Xarxa d'intercanvi de coneixement.

2. S'ha manifestat la gran qualitat de l'escola pública de Catalunya, per la qua-

litat i quantitat de les experiències existents. Aquesta realitat empeny a continuar millorant sent, en primer lloc, exigents amb nosaltres mateixos com a col·lectiu i, en segon lloc, a respondre davant de qualsevol proposta de l'Administració que representi un pas enrere en l'actual situació o un atac a la necessària autonomia de les escoles.

3. L'educació de les escoles 3-12 és coherent i vàlida en ella mateixa. Els assistents reivindiquen el dret a no assumir de manera automàtica les pressions que ens vénen de l'exterior o de les etapes posteriors. L'educació en aquestes edats és bàsica per als èxits o fracassos posteriors, però no ha de tenir un caràcter de «preparació per...» ja que això tindria efectes negatius per a la feina que cal fer amb els nois i les noies.

4. Com que també constaten que perdura la tradició en molts aspectes (utilització dels llibres de text, classes magistrals, avaluació memorística, fragmentació del saber...) han arribat a la conclusió de la necessitat de transgredir la realitat actual, i ser agosarats en les propostes de renovació, ja que només així crearem el revulsiu que ens permetrà avançar i crear autèntiques alternatives.

5. L'autonomia i la responsabilitat dels centres educatius és un factor fonamental per poder avançar. En aquest sentit les escoles reunides s'han manifestat en contra de l'excessiva normativització a què ens té acostumades l'Administració i han demanat una moratòria de qualsevol iniciativa legislativa, ja sigui de l'Administració

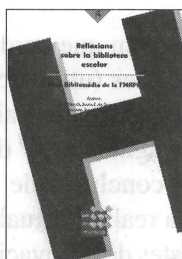
central o de l'autonòmica, que intenti canviar o reformar l'actual. Així, s'ha mostrat una gran preocupació per la llei de qualitat educativa que prepara el Ministeri ja que comportarà un marc que posarà més traves a la tasca educativa de les escoles.

6. Respecte a l'Administració han manifestat clarament que ha de funcionar millor i que una bona manera d'aconseguir-ho seria, en primer lloc, deixant de fer coses que fa actualment –en la línia de potenciar l'autonomia dels centres– i, en segon lloc, desenvolupant de manera completa iniciatives que són positives (plans estra-

tègics, plans de zona...). A l'Administració li correspon, segons els assistents, una tasca d'estimular, facilitar, vehicular... que no burocratitzi, com molt sovint fa, les iniciatives de les escoles.

Finalment s'han emplaçat a fer propostes per continuar el debat encetat a les taules, per aprofundir en els problemes dels diferents territoris de Catalunya, que ajudi a construir aquest àmbit de col·laboració entre tots i totes. En aquest sentit seguiran fent reunions durant el curs i es tornaran a trobar col·lectivament a la primavera del 2003 a Girona.

novetat

Reflexions sobre la biblioteca escolar

Grup bibliomèdia de la FMRPC

X. Blanch, J. Cela, J. Centelles, A. Corominas, J. Domènech, T. Duran, P. Duran, M. Escardó, P. Marquès, R. Mut, J. Pagès, J. Quintana, J. Sarsanedas, I. Solé, J. A. Tàssies

La finalitat d'aquest recull d'articles és oferir diversos punts de vista de persones vinculades al món educatiu i cultural que posen de relleu la gran importància de la biblioteca en la formació de lectors, especialment la de la biblioteca en els centres educatius per anar aconseguint els objectius del Manifest de les Biblioteques Escolars de la UNESCO, al qual el grup Bibliomèdia s'ha adherit.

Publicació de la

FEDERACIÓ DE
MOVIMENTS DE
RENOVACIÓ
PEDAGÒGICA DE
CATALUNYA

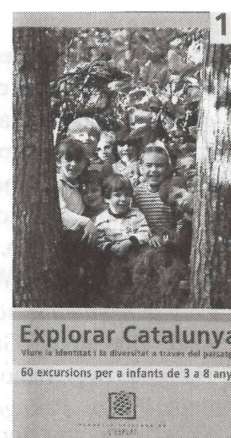
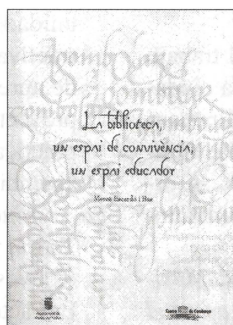
R O S
S E N
S A T

**Associació de Mestres
Rosa Sensat**

Av. de les Drassanes, 3
08001 Barcelona
Tel.: 934 817 373 • Fax: 933 017 550
E-mail: associacio@rosasensat.org
<http://www.rosasensat.org>

**Distribucions
Pròleg, S. A.**

Mascaró, 35
08032 Barcelona
Tel: 933 472 511
Fax: 934 569 506
E-mail: prologo@ctv.es

Novetats bibliogràfiques

Biblioteca Rosa Sensat

BATLLE, Roser; CANELO, Jesús; COROMINAS, Agustí. *Explorar Catalunya: Viure la identitat i la diversitat a través del paisatge. 60 excursions per a infants de tres a vuit anys*. Barcelona: Fundació Catalana de l'Esplai, 2002 (Explorar Catalunya; 1)

BOQUÉ I TORREMORELL, M. Carme. *Guia de mediació escolar. Programa comprensiu d'activitats. Educació primària i secundària obligatòria*. Barcelona: Associació de Mestres Rosa Sensat, 2002 (Dossiers Rosa Sensat; 60). Inclou un CD-ROM

Extracte de l'índex:

La mediació a l'àmbit educatiu; Els programes educatius de resposta no violenta als conflictes; Guia de mediació escolar: Què és la mediació escolar; Com funciona un servei de mediació; Com es formen els mediadors; Què cal fer per posar en marxa la mediació escolar; Estructura del programa de mediació escolar; Orientacions metodològiques; Desenvolupament del programa.

ESCARDÓ I BAS, Mercè. *La biblioteca, un espai de convivència, un espai educador*. Barcelona: Centre UNESCO de Catalunya: Ajuntament de Paret del Vallès, 2002. Inclou un CD-ROM.

Extracte de l'índex:

La biblioteca: com és i cap a on va; Dificultats i estratègies per fer camí; La biblioteca educadora; L'animació a la lectura: Què és? On ens porta? Com actua?: Els instruments de l'animació, els reforços i les activitats; Qualitats del teixit d'animació; La relació amb l'entorn com a suport per a una gestió cultural, social i educadora eficaç; La Biblioteca Infantil i Juvenil Can Butjosa, camp d'experiències i màgia compartida.

EZPLETA AGUILAR, Fermín. *Crónica negra del magisterio español*. Madrid: Grupo Unisón, 2001

FERNÁNDEZ ENGUITA, Mariano. *Educación en tiempos inciertos*. Madrid: Morata, 2001 (Razones y propuestas educativas; 8)

Extracte de l'índex:

La educación y el cambio social; El trabajo en la sociedad del conocimiento; La ciudadanía en la era de la globalización; Encuentros y desencuentros familia-escuela; Educación y justicia social; Los centros, su organización y su entorno; Las transformaciones de la profesión.

FROSETH, James O., WEIKART, Phyllis. *Música y movimiento. Actividades rítmicas en el aula*. Barcelona: Graó, 2001 (Biblioteca de Eufonía; 164). Inclou un CD.

FREIRE, Paulo. *Pedagogía de la indignación*. Madrid: Morata, 2001

La investigación educativa como herramienta de formación del profesorado. Reflexiones y experiencias de investigación educativa. F. Imbernón (Coord.) Barcelona: Graó, 2002 (Serie Formación y desarrollo profesional del profesorado; 167)

Extracte de l'índex:

La investigación educativa y la formación del profesorado; Experiencias de investigación educativa: Investigación-acción en la enseñanza secundaria, experiencia autoformativa en la clase de ética; El asesor en la escuela: una mirada interpretativa a la construcción de su rol como formador del profesorado; Un estudio de casos sobre el crecimiento personal del profesorado; Una investigación sobre la evaluación dialógica en la educación de personas adultas; ¿Cómo plantear un proceso de investigación-formación en el que participan distintas culturas?

MORENO, Fernando; BAILLY-BAILLIÈRE, Mariano. *Diseño instructivo de la formación on-line: Aproximación metodológica a la elaboración de contenidos*. Barcelona: Ariel, 2002

Extracte de l'índex:

Diseño instructivo: La era de la información y su impacto en las teorías educativas; Las

unidades de aprendizaje: Estrategias instructivas para la construcción de unidades de aprendizaje; La decisión de acometer un proyecto de formación *on-line*; Aplicación práctica del modelo propuesto de unidad de aprendizaje.

La resolución de problemas en matemáticas. Teoría y experiencias. Barcelona: Graó, 2002 (Claves para la innovación educativa; 12)

Extracte de l'índex:

Comprensión matemática: forma y significado; Resolución de problemas; Juego y matemáticas; Materiales y recursos matemáticos en educación infantil; El juego, recurso para aprender matemáticas en educación infantil; Experimentos en clase de matemáticas en primaria; Dificultades de cálculo y resolución de problemas en educación primaria, propuesta de unas pautas de observación; El papel de la resolución de problemas en un contexto de innovación curricular en secundaria; Ideas, pautas y estrategias heurísticas para la resolución de problemas en secundaria.

Los valores en la educación. Joan Stephenson; Lorraine Ling; Eva Burman; Maxine Cooper (Comp.) Barcelona: Gedisa, 2001 (Biblioteca de la Educación. Pedagogía de los valores; 1)

Extracte de l'índex:

Los comienzos: Introducción y perspectivas teóricas; La investigación de los valores en la educación. Perspectivas: El estudio australiano; El contexto irlandés; Israel; El contexto esloveno; La perspectiva de los docentes ingleses. Resultados: Estrategias prácticas en la enseñanza de valores. Reflexiones: La enseñanza de valores en Estados Unidos; La enseñanza de valores durante la formación de docentes para la escuela secundaria en la Universidad de Berna.

Cartellera

ACTIVITATS DE LA BIBLIOTECA DE ROSA SENSAT

**«Un amor de conte explicat a dues veus»
dilluns, 15 d'abril a les 18 h**

A càrrec de: Roser Ros i Martha Escudero

Lloc: Biblioteca de l'Associació de Mestres Rosa Sensat
Av. de les Drassanes, 3 • 08001 Barcelona
Tel: 93 481 73 70 / 71

JORNADES DIDÀCTIQUES

**EXPODIDÀCTICA 2002
10è Saló professional de l'educació i la formació
19-21 d'abril**

Durant aquests dies se celebraran conferències, debats i presentació d'experiències, adreçades a tots els nivells educatius.

Lloc: Fira de Barcelona
Av. Reina M. Cristina • 08004 Barcelona

Informació i inscripcions: Associació de Mestres Rosa Sensat
Av. de les Drassanes, 3 • 08001 Barcelona
Tel.: 93 481 73 72 / 74 (Persona de contacte: Presen Biniés)
Fax: 93 301 75 50
E-mail: cursos@rosasensat.org

CONVOCATÒRIA

V Convocatòria d'ajut a un projecte de recerca en l'etapa de l'ensenyament obligatori - Any 2002

Es convoca l'ajut per a la elaboració d'un projecte teòric-pràctic en llengua catalana que comporti la realització d'una recerca en qualsevol dels àmbits de l'ensenyament obligatori.

Convoca: Fundació Propedagògic

Informació i sol·licituds: Les sol·licituds podran presentar-se **fins al 15 de juny** mitjançant un escrit adreçat a:

Fundació Propedagògic

Av. Pau Casals, 16, 1r 1a • 08021 Barcelona

Tel.: 93 200 19 59 • Fax: 93 209 36 83

E-mail: propedagogic@eic.icnet.es • <http://www.icnet.es/+pvilanova>

PREMIS

Premis Leandre Colomer «La Història de Catalunya a l'Ensenyament» Sisena convocatòria 2001-2002

Al Premi s'hi poden presentar experiències realitzades en l'ensenyament primària o secundari.

Convoquen: L'ICE de la UAB i la Fundació Leandre Colomer.

Informació: ICE de la UAB.
Premis Leandre Colomer
Fax: 93 581 20 00

Premis literaris Constantí 2002 «Històries de vida»

L'Ajuntament de Constantí convoca el 1r concurs literari de narracions sobre «històries de vida». Poden ser biogràfiques o autobiogràfiques en llengua castellana o catalana.

Termini de presentació: Els escrits hauran d'enviar-se **abans del 20 de juny** a:
Ajuntament de Constantí (Premis literaris Constantí)
c/ Major, 27 • 43120 Constantí (Tarragona)
E-mail: silva@tinet.org
premsaradio@constanti.altanet.org

Informació: Silva Editorial
Tel.: 977 24 96 38 - 658 85 53 22

novetat

Guia de mediació escolar

Programa comprensiu d'activitats

Educació primària i secundària obligatòria

M. Carme Boqué i Torremorell

Col·lecció «Dossiers Rosa Sensat», núm. 60
PVP: 19 euros

S'adjunta un CD-ROM amb tots els models, organitzats per nivells, dels materials per a les diferents activitats.

La **Guia de mediació escolar** desenvolupa un programa d'activitats que de manera sistemàtica, pràctica i participativa, contribueix a la construcció d'actituds i valors de la convivència en les nostres societats plurals.

Comprendre els conflictes, comunicar-se obertament, reconèixer i expressar emocions i sentiments, desenvolupar habilitats de pensament, participar activament, conviure en pau i redescobrir els processos de mediació constitueixen els eixos vertebradors d'aquesta proposta.

Es tracta de crear un entremat humà on superant les barreres de la incomprensió i la violència, adults i joves esdevinguin líders i gaudeixin, en clima de concòrdia, del fet d'ensenyar i aprendre.

R O S
S E N
S A T

Associació de Mestres Rosa Sensat

Av. de les Drassanes, 3
08001 Barcelona
Tel.: 934 817 373 • Fax: 933 017 550
E-mail: associacio@rosasensat.org
<http://www.rosasensat.org>

Distribucions Pròleg, S. A.

Mascaró, 35
08032 Barcelona
Tel: 933 472 511
Fax: 934 569 506
E-mail: prologo@ctv.es

Sumaris

La pedagogia de l'escolta: una perspectiva des de Reggio Emilia
Carlina Rinaldi

El mosaic, una manera d'escoltar la infància
Alison Clark

A quina edat ets ciutadà?
Michel Koebel

Els infants decideixen i participen. Exemples a Dinamarca
Kirsten Poulsgaard

Escoltar els infants en els serveis d'atenció a la infància
Jan Peeters, Perrine Humblet i Liesbeth Schreuder

La diversitat, un valor positiu?
Alfons Martinell

Imatges i prejudicis entre infants i educadors
Michel Vandenbroeck i Anke Van Keulen amb la col·laboració de Michèle Clausier i Petra Wagner

La integració dels infants amb discapacitats a Itàlia
Renzo Vianello i Giuliana Truffa

La norma, no l'excepció. La diversitat en el seu lloc
Chrissy Meleady i Pat Broadhead

Focus en... la comunitat francesa de Bèlgica
Alain Dubois amb la col·laboració de Patricia Vincart

Informació : www.revistainfancia.org
Telèfon 934 817 380